

ILUSTRACE – Hana Křivánková „JUSTICE ŠEDÁ“

PETR CHVOJKA

PANTA RHEI/KLADENÍ OTÁZEK/ BILANCOVÁNÍ

Básník sedí
na břehu řeky.

Voda teče a čas běží.

A zestárnuvší básník opět sedí
na břehu
téže řeky...

Je to vůbec tatáž řeka?
A je to tentýž básník?
(A je vůbec ještě básník?)

Zatímco voda teče jako čas
a čas neúčastně běží dál,
je ještě
vůbec?

NA SLOVÍČKO S JANEM DVOŘÁKEM

Jsi spisovatelem, který napsal mnoho úspěšných knih, literárním a filmovým teoretikem, dlouhá léta jsi byl šéfredaktorem a poté i ředitelem nakladatelství Kruh v Hradci Králové, které kolem sebe soustředilo desítky začínajících autorů, staralo se o jejich růst a uvedlo je do literatury vydáním prvních knížek. Mnozí z nás – dříve narozených – Ti vděčíme za pomoc ve svých začátcích.

Rozhovor začneme otázkou na Tvůj názor na situaci v Obci spisovatelů, která se jeví jako velice nejasná. Jak za těchto okolností vnímáš ustavení samostatného Střediska východočeských spisovatelů? Mělo by pokračovat v dosavadní činnosti – nebo provést nějaké výraznější změny?

Obec spisovatelů vycházela z u nás tradičního modelu sjednocující autorské organizace, která se – kromě řady obvyklých úkolů nejrůznější povahy od praktické pomoci svým členům až po třeba přednáškovou činnost – opírala o spolupráci s různě fungujícími a ustavenými regionálními pobočkami. Tím vznikala také zajímavá vazba oboustranně inspirující a odrážející problematiku vztahů mezi centrem a kraji. Kromě řady společných rysů se ustavily v oblastech specifické a víceméně samostatné subjekty, formované odlišnými zkušenostmi, tradicemi,

ambicemi, povahou členské základny a dalšími faktory a prošly svým vývojem. Východní Čechy, rozpadající se do několika výrazných „menších regionů“, měly štěstí, že vzniklé Východočeské středisko Obce spisovatelů našlo pod vedením bystře uvažující a obětavé Marcelly Marboe svou tvář a koncepci, která právě vycházela z prostorových osobitostí a možností daného území. Plně respektovaná obsahově bohatá organizace je dnes tedy natolik integrálním celkem, že se jí stávající „odštěpení“ ve vnitřní podstatě nedotkne. K změnám pochopitelně došlo a bude docházet, ale to je spíš záležitost času a proměn, které v něm probíhají. Osobně se domnívám, že nejnaléhavějším úkolem do budoucna bude posilování publikačních možností členů a s tím i úsilí o zkvalitňování tvorby. Mlátím jen prázdnou slámu, když znovu zdůrazňuji, že výsledkem spisovatelské tvorby je vždy pouze hotová kniha a její následná reflexe – od ní se vinou všechny další cestičky literatury...

Jak vidíš bulletin Kruh po jeho čtyřiaadvaceti číslech, co mu podle tebe schází? Lze případné nedostatky odstranit?

Prolistuje-li si čtenář všech zmíněných čtyřiaadvacet čísel, získá podrobný, vcelku věcný pohled na historii Střediska – nepochybně tedy Kruh splnil cíl být informatorem o jeho dění a zároveň i kronikářem pro budoucno. Dalším pozitivem je, že poskytl publikační základnu pro „své“ autory a umožnil jim tak – leckdy první – konfrontaci se čtenářem. Přitom dbal o žánrovou pestrost i o obohacující formy prezentace – například o představení příležitostných hostů, o nahlédnutí do textů z literárních soutěží atp. Myslím, že od samého počátku své existence se Kruh pokoušel překročit hranice především zpravodajského poslání a formovat plnohodnotný časopis. To znamená, že poskytoval prostor i pro úvahy a zamyšlení, příležitostné glosy a především se snažil o reflexi tvorby nejčastěji ve tvaru aktuálních recenzí. Přítomnost kritické roviny lze samozřejmě jen uvítat ve všech variantách. Lituji však, že zatím stále převládají spíš impresionistické úsudky bez analytické argumentace. Zpočátku se Kruh bránil fixovaným rubrikám, plédoval víc pro kaleidoskopickou „nesoustředěnost“, pestrost. Výhodou tohoto pojetí byla čtenářská zajímavost, nevýhodou jistá skladební náhodnost a tématická neprohloubenost. Dobré je, že časopis hledá kompromis mezi „uvolněností“ a zároveň vytvářením sjednocujících námětových bloků. Myslím, že se postupně daří vyladovat přítomné linie a zachovat zároveň onen dynamický výraz. Každý časopis je živý a proměnný organismus, závislý na mnoha okolnostech. Domnívám se, že Kruh nečeká do budoucna nějaký převratný inovační proces, spíš půjde o nepřetržitou snahu zkvalitňovat publikované materiály, rozšiřovat tématický záběr, znáročňovat kriteria. Víím, že to zní hodně obecně, ale konkretizace už čeká na tebe, na všechny tvůrce listu.

Většina zejména starších autorů Střediska začínala v nakladatelství Kruh právě pod Tvou redakční péčí. Sleduješ jejich vývoj?

Snažím se o to. A nezastírám ani ryze osobní motivaci. Pochopitelně mě zajímá, kam tvůrci, u jejichž začátků jsem stál a k nimž taky patříš, dospěli, jaké podněty si odnesli z nekonečných debat nad stránkami rukopisů, při nichž jsem se jim snažil být citlivým, doufám, partnerem. Rád sleduji, kam až dovedli své příběhy, jak dovedou pracovat s nápadem a motivem, co všechno jsou schopni vypovědět o skrytých stránkách lidských povah... Je toho mnoho, co se v těch knížkách někdy dozvídám. Přiznávám, že je nečtu chladně profesionálním zrakem a často si přičiňuji pověstné poznámky. Tím vlastně pokračuje náš dialog, přerůstá do nepřetržitosti. Ožívají vzpomínky, které by bylo dobré zaznamenat.

Jak vidíš současnou úroveň české literatury vůbec?

Bránil bych se zobecňujících úsudků. Literární prostor je přece složen z jednotlivých děl a každé z nich je nutno brát v úvahu. A na to si netroufám, byť se snažím sledovat celkový horizont tvorby – nejenom knihy někdy neprávem favorizované. Jisté je, že česká literatura zažívá těžké období. Její prestiž je menší, než bývala, zdá se, že se ztrácí diferenciovaný čtenář, „počítačový svět“ ukrádá čas k zamyšlení. Generace klasiků, jejíž urputnost působila impulsivně, pomalu odchází a nastupují autoři se spíš přizpůsobují módním trendům ve snaze vyniknout, než aby se pokoušeli pronikat do hloubky problémů, kde je místo literatury nezastupitelné. Oblast tvorby je sice dost diferencovaná, jenomže nikoli z tvůrčích potřeb, ale spíš ze snahy upoutat nezvyklostí a nasávat žádanou atraktivitu. Na jedné straně se obtížně shání nakladatel pro spis s uměleckou hodnotou, na straně druhé se chrlí čtivo často pochybné hodnoty. A kolik máme u nás spisovatelů! Stačí, aby žádaná celebrita slátala chudičké vzpomínky nebo módní črty, a už je pasována na slovesného umělce. Není proto divu, že situace někdy vyvolává obranný reflex a z nervozity naopak přeceňuje sice ambiciozní díla, ale bez opravdu prokazatelných kvalit. Tohle je hrubý nárys stávajícího kontextu spíš v rovině zřejmých jevů. Za těchto okolností je důležité systematicky sledovat veškerou literární produkci a seismograficky zachycovat slibné tendence. A především vytvářet prostor pro opravdovou tvorbu. Je mi jasné, že to působí proklamativně, ale zatím jsme v stadiu, kdy se výrazných příkladů nedostává.

Zdá se Ti také, že současné české literatuře chybí objektivní a fundovaná kritika? Domníváš se, že ji postrádají autoři?

To je zajisté další složitý problém. Zjednodušeně bych řekl, že i kritika odráží dobové klima. Je uspěchaná, povrchní, nehluboká, velikášská, senzacechtivá. Převládají pouhé recenze či glosy. Popis nahrazuje rozbor. Urážka argument. Už dlouho jsem nečetl skutečnou kritickou analýzu, nedostává se vzdělaných osobností se schopností výstižného úsudku, podpořkového myšlení, zaujatosti pro objekt. I to je samozřejmě

hodně dáno podmínkami. Chybí nepochybně prostor pro žánrově náročnější kritické útvary. Nezaplňují ho ani literární časopisy. Nedostává se kritiků – opravdových profesionálů. Nahrazují je často nefundovaní publicisté. Důležitý a do jisté míry nezastupitelný článek v literárním procesu tedy hodně ztratil na prestiži. Tvůrcům samozřejmě zásadní kritický hlas chybí. Představuje totiž názorové stanovisko, odvozené z důkladných znalostí a směřující k zasvěcenému dialogu s autorem.

A co říkáš malému zájmu státu o literaturu - jeho snaze přesunout hmotnou podporu na soukromé subjekty?

Tohle je trvalý problém a opět vede spíš k obecným závěrům, neboť univerzální receptura neexistuje. Zhruba každý totiž odpoví, že podpora státu kultuře je nutná a pokus se nerealizuje podle maximalistických představ, je to důkaz nekulturnosti státních a politických orgánů. Na druhé straně však víme, že i když se uvolní prostředky tímto směrem, není tím ještě dána záruka, že se dostanou na hodnotnou tvorbu – a už se ocitáme v labyrintu problémů. Je vůbec možné vytvořit síť naprosto objektivních posuzovatelů a komisí ve sféře tak subjektivní, jako je umění a kultura, tedy i literatura? Politika státních podpor je nezbytná, chce-li, aby tvorba přežila, ale musí se opřít o dokonale propracovaný systém, garantovaný ujasněnými kritérii a analytickým přístupem. Jinak hrozí nebezpečí uplatňování dílčích vlivů. Opět jsem se však i já, dříve člen některých komisí tohoto druhu, přesvědčil, jak je to těžké a složité. Iluze, že soukromí sponzoři mohou nahradit státní interes, dokladovaná někdy povzbudivými příklady, myslím definitivně padla. Smutný je ovšem pohled na svrchovanost spisovatele, kteří si vydání svých – často mimořádných děl – musí zaplatit. A jsme zase v kruhu...

Děkuji za odpovědi. Otázky kladl Milan Dušek.

LADISLAV VONDRÁK

Dotkni se každé části mého těla	Ovečko moje ztracená
Sedři mi ústa do krve	Koťátko divoké
Miluj se se mnou do popela	Bolí mě srdce za plotem
Jako když je to poprvé.	Ovečko moje ztracená
Lištičko podšitá	
Zaryj své zuby do mých tkání	Já s tebou počítám
ať máš co vnukům zamlčet	
Miluj se se mnou do svítání	Mám hodně z mého otce
Jako když je to naposled	a v srdci zmatky
Ach milá, ty má milá	
Jak nechce se mi vracet	
Zpátky	

Ze sbírky Tajnospády.

SVĚTLUŠKY

LUBOMÍR MACHÁČEK

Městem se prosmýkla tma, v bludišti betonových kvádrů se dobře vyznala. Chvílemi předla, chvílemi slídila. Šelma, která pase po kořisti. Nechávala svou stopu v každém zákoutí, v každé proluce. Večer byl hebký jako její srst. Dole v parčíku na prostranství mezi stromy zablikala světýlka. Milena o nich věděla.

„To nejsou světlušky... jako že se Součková jmenuji,“ řekla rozverně. Tušila, co za mejdan se v parčíku mezi paneláky odehrává.

„Naše mládež kouří trávu...“ konstatoval David. Ještě nahý po milování, zastavil se u okna za záclonou a pozorně sledoval ulici. V paneláku bylo slyšet každé šustnutí, slova pršela dolů jako déšť. Raději zavírali okna a on je teď šel otevřít, protože vzduch uvnitř byl najednou k zalknutí.

„Máme toho doma plný balkon, Souček s tím asi kšeftuje, aby nemusel chodit prodávat ponožky...“ Žena se posadila na posteli a ruka jí sklouzla z vlasů po šíji, kde visel ještě před okamžikem řetízek s přívěskem. Nebyl tam. Spěšně rozsvítila lampičku, aby se po něm podívala, a přitom zaslechla muže, jak poznamenal:

„Je sem vidět.“

„Nesmíš být tak živý. Spíme na zlatě,“ zasmála se, pohlédla na hodinky a zhasla.

Muž upřeně civěl dolů. Napadaly ho při tom pošetilé myšlenky, kde by byl a co by dělal, kdyby mu bylo, jako těm výrostkům dole. Krize středního věku způsobila, že se mu vracely poslední dobou dost často. V patnácti se nudil, bloumal po parku s kamarády a s obdivem poslouchal ty o dva tři roky starší kluky, kteří dávali k dobrému, kdo kterou ženskou ulovil, jaké je měla, kolik čísel za večer udělají, proč s sebou nosí Jarda špendlík a ještě další pro život nesmírně důležité věci.

Soutěží o délku penisu se zásadně nezúčastňoval, styděl se, a když kamarádi v devítce při hodině matematiky před učitelkou onanovali a ona dělala, jako by nic, odvracel oči. Možná to chtěl zkusit také, ale jenom s ní. Pak se oženil, měl děti a když dospěly, tak se rozvedl. Všude četl, že člověk je od přírody tvor polygamní, ale nebyl si tím jist. Zejména když mu Marie zahýbala, nesl to dost těžce.

„Co tam vidíš zajímavého?“ Necháš mě tu samotnou?“

„Přemýšlím, co by bylo, kdyby...“

„Kdybychom se potkali dřív?“ domýšlela.

„Koukám na ty výrostky.“

„Chtěl bys mít jejich věk a prohánět holky, vid?“

„Nevím... Ale ty světlušky jsem dole zahlédl.“

„Viděls je?“

„Ani ne, ale vím o nich.“

„Světlušky... ty jsem už hodně dlouho neviděla... Taky jsem si představovala, že si vezmu fajn chlapa, který mě občas posvítí na cestu...“

„Máš ho ráda?“

„Součka? Nenávidím ho.“

„Chceš přinést jednu nebo dvě?“

„Co dvě?“

„Světlušky.“

„Ty bys to pro mě udělala?“

„Miluju tě.“

„Já tě taky miluju,“ řekla tak naléhavě, jak jen uměla.

„Dám je do krabičky od sirek. Bude to něco jako válečná kořist, kterou složí rytíř své milované bytosti k nohám.“

„Kde jsou ty časy,“ zasnula se. „Vezmeš si mě?“ Milena přerušila to flirtující škádlení cílenou otázkou a podepřela se na loktech, aby viděla, jak se muž tváří. Ale přítmí jí to znemožnilo. „Chci tě... pořád,“ zavřela se.

Někdo ze sousedů v paneláku rozsvítil. Paprsky světla, které do pokoje dolétaly, odlouply z ženina těla slupku stínu, výsek bílé kůže skryté při slunění pod plavkami ho zaujal, do hřebínku chlupů přistál nosem a rozvlnil ho tak, až mu zavoněl. Byla dráždivě svůdná a krásná. Někde v dáli zahoukal vlak, ale dunění kolejí k nim nedolétlo, jen teskný šepot z míst, kam člověk nedohlédne.

„Mám zatáhnout žaluzie?“

„Proč?“

„Aby nás hasiči náhodou nehasili...“

„Fakt hořím... Pojď ke mně,“ natáhla po něm ruce. „Přijdu domů zase pozdě. Souček ví, že někoho mám. A schovala jsem mu flašku.“

„Nezmlátí tě zase?“

„Jednou ho zabiju.“

„Zabijem ho spolu,“ přilehl k ní.

„Nechci na něho myslet... A ty to neodbývej,“ prohodila svůdně a líbajíc ho po těle, naklonila se nad ním.

Měla zpoždění, určitě hodinu, spíše dvě. Vyjet výtahem od Davida o šest pater výš zvládla bez komplikací, jen doufala, že ji nevyhlížel. Nepamatovala si přesně, o čem s manželem ráno mluvili, jestli vůbec o něčem, neměla hodinky, ale věděla, že je už hodně po deváté. Tentokrát ani Součkovi nenavrhla, aby si koupil něco k večeři.

Když vešla do bytu, seděl na gauči, kouřil trávu a civěl na nějaký fotbal. A kouřily s ním křesla a obrazy, televize a záclony, všechny věci v bytě se opájely jakousi zvláštní omamnou vůní, a nejvíc se opájel Souček.

„Jdeš nějak brzy,“ utrousil, když se před ním objevila. „Měli jste poradou, ne?“

„Neměli... Byla jsem se projít,“ řekla a šla otevřít dveře na balkón.

„Nech je zavřené a posad se,“ švihl jednou rukou směrem k místu, které měl nadosah, a druhou zmáčkl volič hlasitosti od televize. Ta teď přímo řvala.

„Tady nemusím být,“ tušila zase nějakou pohromu.

„Ale musíš,“ vmanipuloval ji zpět do křesla a sám si sedl na servírovací stolek. Přitáhl si ho k ní nebezpečně blízko, blizoučko, takřka natěsno, aby neměla možnost kam vyklouznout. „Můžeš mě chvilku poslouchat?“

„Seš zhulenej.“

„Kdepak ses zdržela. Jednou je to Eliška, podruhé Majda, pak nějaká porada nebo služební cesta, jindy se jen tak producírueš v ulicích... Ten výtah jel nějak krátce... Komupak jsi dnes ukazovala modřiny?“

„Kdybys mě je nenadělal, tak bych je neměla komu ukazovat.“

„No, komu!“ Součková ruka se vymrštila a chytila ženu za bradu. Ten úchop měl promyšlený, takhle ho aspoň nemohla kousnout.

Když spolu kdysi chodili a nemohli se na něčem dohodnout, šli od toho. Nebo propovídali hodiny a třeba i celé noci. Někdy to spravilo i milování. Mileně se ale teď povídat nechťelo, teď rozhodně ne. Souček jí tu minulost občas připomněl, poslední roky se ale jen už dost trapně opakoval. Bejvávalo! Tenkrát dokázal být i něžný, pozorný, uměl ji pohladit, na jeho doteky čekala... Bavila se tím, jak dešifrovala milostné signály, zatímco teď, když na ni sáhl, se nechutí otrásala.

„Nech toho.“

„Děti jsou na táboře,“ neodpustil si nejspíše zažertovat.

Vysmekla se mu, strčila kolena pod sebe a chtěla uniknout přes opěradlo křesla, ale znovu ji chytil, tentokrát pod krkem.

„Nedělej to,“ zachraptěla varovně.

„Ne?!“ Na tváři jí přistála facka, až z křesla vypadla a skončila na zemi. Zůstala ležet na koberci. „Zrada zůstane zradou, to nikomu nevymluvíš. Ta ostuda! Vybereš si nějakého maníka v baráku. Pokud jsi ovšem nešla za peníze... jako kurvy,“ stínal v zárodku její námitky a zapškle si to namířil ke kuchyňské lince, aby si umyl ruce. „Byla jsi za tím frajírskem, co? Víím to. Mlčíš? Jemu ukazuješ ty modřiny? Vyfotil si tě?“ nabobtnávala mu v hrdle zloba.

Žena se nadzvedla na loktech, ale zůstávala ležet, jen k němu pootočila hlavu.

„Nic jinýho nedokážeš, vid'...“

„Jasně že nedokážu.“

„Stačilo by být slušný, nikdy by se tohle nestalo,“ klesla plačky hlavou znovu ke koberci. Něco neartikulovaného opáčil, mávl rukou, možná nad sebou, možná nad svou ženou a přistál naproti ní v křesle. „Mělas chlapů víc, vid? Dva, tři... nebo deset? Povídej.“

„A chceš to opravdu slyšet?“

„Neprovokuj ty... ty,“ chytil ji za vlasy. Všiml si, že má zavřené oči a bolestí sevřené rty. Jeho krásná žena vypadala příšerně. Otlaky od koberce v obličeji, tváře umouněné od očních stínů, odřená brada. A přece z ní něco vyzařovalo, něco slibného, něco silného, co nedokázal dost dobře pojmenovat. Snad nenávisť... Nebo ženský vzdor.

„Nech mě být.“ Ponížena a bezmocná se prstem dotkla poraněné brady, tuhle odřeninu pod mejkapem neskryje... „Sám jsi s tím začal...“

„Kašlu na tebe,“ strčil do ní nohou a odkolíbal se k lednici, rozhodnutý konečně si na něčem pochutnat. Přesunula se do kouta místnosti, aby mu šla z očí. Souček vařit docela uměl, nejednou připravil pro oba chutné jídlo, to mu nemohla upřít, ale pak po ní chtěl sex. Párkrát si ji vzal dokonce násilím, zatnula zuby a představami utíkala jinam.

Věděla, že dnes ještě není konec, znala manžela, ty jeho litanie a kázání byly jak bezedná studna. Jak s tímhle vším skoncovat? Možná by bylo nejlepší, kdyby někam zmizela. Navždy. Vžit si život ovšem vyžaduje notnou dávku zoufalství právě tak jako odvahy. Ani jedno, ani druhé však v tom správném poměru neměla.

Ostatně to černé divadlo u kuchyňské linky, které předváděl, bylo především pro ni. Souček byl ale schopen hrát i sám pro sebe, převalovat na jazyku repliky, smál se, oslovovat bytosti, které se rodily jen z jeho představ.

Právě toho teď využila. Jako kočka po myši hrábla po mobilu a stačila zmáčknout signál domluvený s Davidem. Souček se v té chvíli předvídavě obrátil, tušil, co může od ženy očekávat, ale ten její nápad v zárodku podcenil. Dlouho se nerozmýšlel, instinkt byl silnější než jeho zábrany, sáhl po noži a hodil ho po ní.

Naštěstí pro Milenu netrefil. Měla teď na něm navrch, sebrala ho ze země a zaútočila... Jako by rozuměla noži a ne sama sobě. Mířila dobře, vybrala si manželovu pravou ruku a trefila. Ale co to bylo na takovou horu masa... snad komáří bodnutí. Souček nadzvedl svou ženu, praštil s ní o zem a po té, co se zmátořila, vytál jí znovu políček.

„Budu hodná,“ hlesla a schoulila se do klubička, když ji spoutával šňůrou na prádlo, „ale nesvazuj mě.“

„Snad bys nechtěla...“ nevěřil.

„Radši hned,“ souhlasila.

„To jistě,“ triumfoval. „Jenže já si teď musím připravit večeři, kterou jsi mě slibovala. A ty se na mě budeš pěkně dívat,“ přikázal.

Plamen na sporáku blafal a rozhořel se, na jídlo ještě čas nepřišel.

Ukázka z povídky Světlušky, která je součástí knížky „MANŽELKY A JINÉ ŽENY“ z nakladatelství Baronet a. s. (www.baronet.cz)

ALENA KORDÍKOVÁ

ŘÍJEN

Šťavnatý říjen skotačí po paletě.
Za dveřmi číhá nahý listopad.
Pavoučí sítě v babím létě
dozrávají a s hlohem chlad.

Vítr listy jak karty míchá.
Klín husí rozorává vzduch.
Nezralým slůvkům, dětem ticha
Vdechuje duši malý Bůh.

JAK HLEDALA MÁŘA ZE MLEJNA POHÁDKOVOU BABIČKU

MARIE KUBÁTOVÁ

Sluneční paprsek prosvítíl oknem šedivou soudní síň Pohádkového království a ze světa za oknem se ozval Pohádkář veršíkem:

„Zelená se luka, juž žežulka kuká,
až srdce okřívá každého člověka.“

Smekl klobouk na pozdrav soudci. Důstojnosti jeho úřadu přidal jako svou omluvenku: „S jarem mají lidé práce moc, pohádkám jdu za ně popřát dobrou noc.“ Nasadil klobouk, za jeho stuhu vetkl brko, které smáčíval do pohádkového inkoustu jako do kalamáře studánky živé vody, a zmizel v jarní zeleni.

Písař za ním zamával: „Kdepak v zeleni. Spíš pospíchá, aby se přidal k houfu. Lidi si umějí svoje slzavý oudolí vyparádit. Vánoce, velikonoce, dožínky a posvícení. Když nám kukačka odkukala pohádkovém čas, loučejí se masopustním veselím. Takže je to trochu náš svátek, ctihodnosti.“

Sluneční paprsek se vtáhl zpátky do světa za oknem a soudní síň ovládlo ticho. Jako když masopustní veselí popráší popelec. I soudcova tvář se zakabonila nelibostí, když se obrátil k písaři: „Slyšel jsi. Tak se ptám: jak jsme pokročili s případem pohádkového dědečka? Nechci mít do letního spánku těžké sny, že máme resty. Tedy případy nevyřešené. Vinou dobročinnosti pohádkového dědečka vůči pocestným vykazuje pohádková pokladnice ztrátu tří kouzelných předmětů. Chybí jídlonosný ubrousek proti hladu, pudl, který místo blech sype z kožichu dukáty proti bídě a brašna s vojskem pro obranu bezmocných.“

Písař předložil před soudce spis Pohádkový dědeček číslo 2. „Předkládám vaši ctihodnosti případ se všemi přílohami.“ Omluvou dodal: „Měli jsme přichystat výpovědi s dobrozdáním dvanácti porotců, abychom dodrželi pohádkové číslo dvanáct. Leč v době úsporného počínání v každém oboru máme jich v porotě jen desatero. Kdyby byl obžalovaný pohádkový dědeček poddaným pohádkového pana krále, nebylo by písemností zapotřebí. Pohybuje se však ve světě člověčích zákonů a pořádků, takže žádám vaši ctihodnost o porozumění, jak těžko převést výpovědi některé člověčiny do podoby úředního dokladu.“

Doprovodil svou prosbu povzdechem: „V pohádkovém světě dřímá Šípková Růženka za hradbou růžokvětých šípkových keřů, mečem se k ní probojuje princ a probudí ji políbením. V dolejší světě lidí ženská čeká, až kvítí dozraje v plody. K těm se podrápe holí, mužském se s šípky probublá k šípkovému vínu a ženská rozvaří šípky na marmeládu.“

Soudce nasadil brýle a sáhl do slohy s přílohami. „Příloha číslo jedna, zápis: Vypovídá Tulbába, Nadpis: Jak hledala Mára ze mlejna pohádkovou babičku.“

Písař doplnil údaj: „To je flašinetářka. Provází masopustní průvod maškar vyhráváním až k mlejnu. Hospodaří tam mladá panímáma a tak mají muzikanti naději, že se jako nová panímáma nechá vidět.“ Vzpomněl na Pohádkáře: „Však se tam hnal i Pohádkář. Lapá slova lidí jako lovec motýly. Jak sám říká o svém řemesle, natáčí si řeči na měsíční paprsek a co natočí, ukládá do trezoru své paměti. Třeba složí mladá panímámě veršovanéj dík za koblížky s šípkovou marmeládou. Má to lehčí úkol než srovnat fakta v úřední zápis.“

„Nicméně jsme úřad,“ řekl soudce a přečistil si brýle, aby vydržely číst.

Tulbába: Jak hledala Mára ze mlejna pohádkovou babičku.

Slavný soude v Pohádkovém království. Šla jedna řeč mezi náma dolejšíma lidma, že schází v pohádkovém pokladu jedna brašna a že za to stojí před soudem Pohádkovým dědeček. Listonoš nabídl do počtu náhradou svou pošťáckou kabelu. Copak v ní nosí, leda papíry, a kolikpak papír váží, aby to stačilo na váhu? Tak jsem nabídla svou nůši. Ráčeji uvážit, co všechno ženská odnáší na zádech, než od nevěstinského věnečku došlape k babskýmu šátku. Co krámského zboží, co polní ourody, co z háje, z jarmarku forotu na zimu a nakonec i svýho mužského, když jí ho vrátěj z vojny tak, že se na ty svý nohy nepostaví? Je pravda, že mýmu příznali na kabát medajli. Jenže copak si za ni koupí? Já ji vyměnila u vetešníka za flašinet, aby bylo na chleba, a taky že bude s muzikou veselejc. Tak jsme se spolu zařadili v kalendáři podle poutí a posvícení. Lidi si tak vylepšujou kalendář jak jde čas od jara, a když už sluníčko boží hlásí, že pro spravedlnost světu pocestuje svítit zase jinde, Krakonošovy přadleny potáhnou melhou pole, role, Bílá Ančka přikryje svět sněhovou peřinou a lidi si stáhnou veselost pod střechu a tancujou a bálujou a my s nima. Když není na muzikanty, mají aspoň šejdovec. Když se vracejí se sluníčkem i kvíčaly a skřivan se napije z koleje, začne zas robota venku

a konec masopustu. Lidi si zařadění do kalendáře masopustní outery a loučejí se s muzikou a průvodem maškar přes celou ves.

Slavný soude, ty maškary nejsou jen tak z prostopášnosti. Když se člověk něčeho bojí, ať přírody, ať sám sebe, oblíkne si ten svůj strach do pohádky, do poudačky, a může s ním bojovat. O masopustním outery mu dá i mundur, koukej, čerchmante, nasadím si kozí rohy, oblíknu kožich chlupama ven a počerním si ksicht sazema a jsme si rovnej s rovným. Chudobu zahání šašek čili flekermón, oblečeném jako strašák v zelí, záplata na záplatě, a když nedáš aspoň koláč či kobližku, budu ti smejčit po baráku, až něco do svý huby najdu. Tak hospodyně koukají podat maškarám poctu a ty jí zato zahrajou u chalupy veselej kousek a potancujou s ní jako za mlada. No a kde se mužskejch tanečníků nedostane na každou ženskou, ať vdovu nebo starou pannu, s tou potancuje medvěd. To je oukol pro posledního svobodného, kdo neměl kuráž se voženit.

Toho roku táhly maškary i s muzikou ke mlejnu. Stará panímáma nejspíš si zaváže uši šátkem a uklidí se na vejminěk. Ať si to užije mladá, a ať se jako nová panímáma nechá vidět. Však už se kouří z komína. Jenže – kdepak je mladá? Jakási ženská osoba v zástěře se plete v houfu a vykřikuje: „Kdepak je pan otec?“ No kde by byl. Nejspíš vykuřuje svou fajfčíčku se starou panímámou na vejminku. Ale kdepak: starej pan otec si salutuje s vojenskou čepicej mýho mužského a notujou si. Kdepak marš Radeckého... „Masopustní outerek každém starej paděrek do hospody jde a tam tancuje. Zejtra středa škaredá, užijme dnes co se dá.“ A tu mně došlo: Ta ženská v zástěře nehledá starýho pana otce, to Mára hledá Honzu! „Jakémpak Honza,“ houkla na mne. „Ptám se, kde je pan otec?“

Kdosi z místních porozuměl: „Jo, Mára hledá, Honzu. Toho jonáka, co nám hrál loni medvěda. Ženský si ho pochvalovaly, jak je mladej prováděl, a jak vdovám nalejvák rosoličku.“ Muzikanti dosvědčili: „Nechtěl kamarádům letos odmítnout. Má na medvěda ještě kožich po dědečkoj.“

Ta ženská řekla jen: „Letos není loni. Ať letos Honza, dnes už pan otec, pohostí svoje kamarády. Těsto na kobližky má vykynutý a povidla a šipkovou marmeládu do nich má na stole.“ Obrátila se na podpadku a šla do světnice.

Maškary se dohadovaly, jestli mladej otec udělal štěstí, když se mlejnem vyženil deržkatou ženskou. Však ta už vyšla ven, a ne sama. Nesla v náručí miminko. „Honzíčka tu nenechám, když nemá pan otec čas, aby si pochoval příštího dědice svýho mlejna.“ Lidi dodali, jestli nebude válka nebo povodeň či jiný zemětřesení.

Slavný soude, já jsem zkusila, co to je, když nám matkám povolal císař pán naše mužský dobejvat Hercegovinu. Moje záda vědí, jak je takový nůše těžká. A tak jsem se odvážila nabídnout tu nůši jako zástavu za pohádkového dědečka, kterej rozdává potřebnejm nadějí. Jenže pan soudní písař neví, jak zapsat moji nabídku do lejster, jestli mezi živáčky nebo do pohádek. Bába s nůšej na zádech, kde

nese dědka, vypadá, jako by měla dvě hlavy, jednu v ženským šátku a druhou ve vojenský čepici. Ta hlava v šátku myslí pouze po ženským rozumem a ta vojáková hlava myslí jako mužskéj.

Soudní písař zapsal mne prozatím jako dvě osoby dohromady pod jménem Tulbába. Snad to papír unese. Vždyť v maškarním průvodě kráčí a vyskakuje kobyla o čtyřech nohách, pod lajntuchem kráčejí dvě nohy jako mužském vpředu a vzadu dvě jiný nohy vyhazujou a kopou jako jankovitá kobyla. My v dolejším světě nemůžeme dopustit, aby zabasovali dědečka, kterej chce rozdávat naději. Tak jsem se hlásila, abych přidala za něj slovo.

Pan soudní písař mne řadí zatím mezi čekatele na místo v porotě v té jisté věci. Vždyť já s tím dědkem v nůši na zádech – daleko neuteču. Jen nenechám tu Mářu samotnou ve světě. Ukážu herberk, kde nocujou vandrovní tovaryši. Herberkfoter tam hladovej m nalejvá zelňačku. Když Mářa uvidí, v jak špinavým kotli se vaří ta polívka pro chudý pocestný, podržím jejího Honzíčka, aby mohla umet ten kotel. A dál po vodě je zakletej mlejn, kde čerti u karbanu čekají na někoho hloupého, koho by obehrali. Mářa – ta by je prohnala! Na dvoře jim hnijou perkna a oni karbanějí a nechají, aby jim ze střechy krápalo do banku.. A kdyby to nepomohlo, poprosím mlejneckého hastrmana, aby po vodě poslal zprávu, jestli mladej pan otec nenechal překynout těsto na kobližky. A taky vzkaz, že u zakletého mlejna ležej ladem dost dobrý perkna a hodily by se jim na stodolu. Nešť mladej zapráhne a přiveze je domů. Starost, co a jak je doma, jde s ženskou, a proto je nůše na jejich zádech čím dál těžší.

Co tedy s tou nůšejí? Inu, když si ženská něco zamane, musíme počkat jako čekatelé. Mářa si zamanula hledat ve světě rozcestí, kde sedá místo Pohádkového dědečka Pohádková babička. Kdyby takovou potkala, dáme jí potěžkat nůši, ať zkusí, co váží ženskej oddělek! Třeba by se pak i zeměkoule jinak votáčela!

A teď si laskavě vyslechnou, slavnej soude, jak jsme na cestě do světa pochodily. Nocležníci vítali flašinet. Herberkfoter chtěl vidět vandr buch neboli tovaryšskou knížku tý mladice. Když neměla nic než fakáně, teda Honzíčka v peřince zapovitého, ukázal herberkfoter nevlídnej kukuč. Prej ještě by nám v kotli na zelňačku prala plínky! Mářa na to, že by v tak špinavým kotli ani plínky pro Honzíčka neprala. A jestli mají rejžák, že by ten kotel vyderbala. Nocleháři na to, že by se nedočkali své zelňačky, a že by ta ženská osoba vyderbala třeba do kotle díru. Na to se vozval jeden, ten kotel že by zaletoval. Však že není obyčejné cigánisko, ale vyučený kotlář, dílnu má při řece pod mostem a jeho kotel že je pravá sedmihradská měď, slivovici tam možů velkomožný pán herberkfoter navařit, a velebný pán tím kotlem jako zvon možů sezvávat na mšu! A my dvě ženské osoby se pakovaly radši ven, a Mářa že přebalí Honzíčka venku při potoce a zrovna tam vymáchá plínky. Z tůňky v tom potoce na nás kvákal hasterman, že prej tu čeká na mladou panímámu se stížnostěj. Když přišel do mlejna pobejt, míval za starý panímámu

ve světnici vždycky štoudev s vodou, aby nevysejchal, a pod lavicí hader, aby mu nekrápalo z levého šosu n a podlahu. Dnes tam tancujou a muzicírujou, učiněná sodoma, když panímáma není doma. Mára houkla, ať prej hasterman pokropí ty rozjařený hlavy studenou vodou, a von že nemůže. Kolegové hastrmani za hranicej Durchflus a Vaserstand by mohli myslet, že u nás už pláčou sněhuláci a nastává tání. Zakuňkal smutně brekekes a my putovaly dál.

Po vodě se najde sprátetelenej mlejn, kde najít střechu. Jenomže to byl ten zakletej, dírou ve střeše tam slunce kibicuje karbaníkům do karet. U brány stráž. Za císaře pána by zavolal: „Halt, wer da?“ Po válce: „Stůj, nebo střelím!“ Ale hrůza z něj nešla, jak to písnička zpívá: „Stojí voják na vartě v roztrhaným kabátě.“ Zavolal na svou kumpanyji, že sem ňáka markytánka nese nějakého raněného. To málem zvedlo mýho mužského na nohy. Spustil na stráž, jak to, že má knoflík na uniformě přišpendlenej drátem a pohrozil, že ho požene k raportu. Ještě za ním zavolal: „Landveráci bačkoráci nejsou žádný vojáci, ale zato kanonýři to jsou přece pašáci!“ I poznal strážnej, že má před sebou kanonýra, možná i šarži, možná i samotného kanonýra, co u kanonu stál a pořád ládo – ládoval.. Zasalutoval a už nám nezacláňel.. No a můj mužskej svolal mančaft a prej jak to, že se po válce nevrátili spořádaně domů? Jeden řekl za všechny, prej kam? Ženský se nám zatím vdaly za jiného, a pole samej kámen a bodlák. Můj žádal hlášení, jak to, že obsadili tuhle tvrz? Měli to hlásit jako hrdinskej čin. A voni na to, že tohle stavení vyklidili čerti dobrovolně. Jednak nebylo koho obehrát, cesty rozryty, na bohatého kupce že by tu čekali do soudnýho dne.. A jak to, že si nespravili nad hlavou ani střechu, když je dříví na dvoře? A oni, že už nic jiného neumějí než válečný řemeslo. A taky jako světský lovci hříchu nerozumějí, jak po válce účtovat. Jestli pořád platí podle desatera božích příkázání za hřích „nezabiješ“, nebo to vést jako hrdinskej čin. Stiskni spoušť, střel, seber kořist a maširuj dál. Když uviděli v peřince Honzíčka, slzy jim krápaly do vousů. Kdypak uviděli naposled Malého pacholíčka? Mára na to, že nedá svého synáčka vyučit na tohle vojenský řemeslo, a byla i s Honzíčkem ze vrat venku..

Venku na nás kejval z tůně zase náš hasterman. Nese vzkázání vod starý panímámy, že jsou kobližky na stole a všecko je v pořádku. Přece nenechá, aby těsto překynulo a utíkalo z díže. Zdála se docela potěšená, že jí mladá ponechala tu čest, pohostit chasu a muzikanty. A že si s mladým panem otcem, se svým milým zítou, potancovala kolečko. A mladej, až se všechno usadí, zapřáhne a přiveze to dříví a medvědí kožich pověsí na půdě, aby vyvětral. Jenže ženský jsou plemeno umanutý. Mára vykročila dál hledat rozcestí, kde sedá Pohádková babička.

Našly jsme takovou. Drdůlek z bílejš vlasů měla přišpendlenej hornodlema a na čele jí starost vepsala cestičky. Máře řekla: „Milá matičko, dělám to, co ty. Teď spravuju, co jste vy lidé roztrhali. Svět samá rozšklebená díra, tu zdupali zemi vojáci, tu jsme dopustili kamení v brázdě a marně hledám dost pevnou nit na

záplaty. Sluneční paprsek je tuze žhavej, měsíční se vytratí jako sen, deště peršejí buďto po kapičkách nebo jako když shůry někdo vobráti konev a sebere sebou putnu hlíny. Nemám ti, poutnici za štěstím, co dát, leda jestli mi zbylo v kapsáři něco lněného semínka. Kdybys měla tu trpělivost zasejt len, u toho se přeživí kolik rukou, než to dá nit“.. Sepjala ruce a řekla Máře: „Počítej se mnou: Když je obroda polní ve stodole, seno na domě, bandory ve sklepě a dříví na zejmu srovnaný v ježku, je čas, aby se zahrnilo v pazderni. Koháty přes léto pěkně vyschly a len, rozestaunenej po dýlce stěn a rozloženém po peci, je pěkně suchej. Jak je teplo v pazderni, namaširuje tam celý vojsko, co jich je pod střechou, táta, máma, Anče, Barče, Kačeně, Boženě, Joska, Pepík, Vendík, - co má nohy a ruce, dělá se lnem. Táta s Honzíkem ho paličkujou , Anče s Kačenětem přepaličkovaném vodebíraj a vytrásaj z něj pazderí. Pak ho bere Joska s Venckem a kraclujou a dávaj mámě a Božce a ty to vochlujou a rozčesávaj. Machače s Milušej dělaj kužele. No a pak se teprve nastěhujou do světnice prádky a kužele a nastanou prástky. Každá ženská rozumí, že se o prástkách vypřede důležitá nit.“

Mára se podivila: „Tohle je cesta za štěstím? Vždyť je to cesta nazpátek do hladový tkalcoviny!“ A ta babka jen kejvla. „My báby se díváme vždycky nazpátek. Jak to bylo pěkný, když se vo prástkách sešla pospolitost. Zpívalo se a leckterá přadlena padla starý panímámě do voka, že by to byla nevěsta pro jejího synka. Milá poutnice, pokavad platí kupec za štěník příze podle váhy, budou pilný ruce přínos pod střechu. Za štěník příze se dostávalo vosum, deset až dvanáct krejcarů. Co některá spřade lnu na jeden vosumi krejcarovej, z toho udělá jiná čtyři štěníky po dvanácti krejcarech. Takovej pořádek uznává svět a na lidech je, jakej si hop mezi sebou udělají.“ Pohádková babička sepjala ruce, zadívala se kamsi daleko a řekla jako kněžna Libuše, když viděla v dálce město veliké: „Vidím Štěpnice. Pořád tam válčejí Hořeňáci s Doleňáky.. Nasbíraný šišky nejsou šišky na zátop, ale munice. Vyrostou z nich jonáci jako tvůj Honza, hrdina ze Štěpnic, a přejde do pohádky. Milá Máře, vždyť ty děti nedělají nic jiného než jejich tátové. Hájejí svůj kousek pastviny. Svůj domov. A domov začíná už v dětství. Ať s nima cesta kodrcá všelijak, svoje Štěpnice ponesoú sebou jako m ústečko, kde jim bylo s mámou a tátou dobře.“ Pohládila pacholíčka, tak jako hladívají matky, co zašívají klukovský gařata propálený u ohýnku. Máře řekla, co by nejspíš ráda vzkázala vši člověčině: „Nestaráte se vo svrchní kabát matičky Země.. Sukněj zametám cesty a podpatky mám sešmajdaný jako poutnice, co putujou s prosebným procesím křížovou cestou. Jak dlouho? Pokud lidi nedostanou lepší rozum? Vždyť ani slavnej soud neví, jak oučtovat Pohádkovému dědečkoj deset deka naděje!“

A pak šla Máře k potoku vymáchat plínky. Z tůně na ni kejval náš mlejneckej hasterman: „Panímámo, brekekes! Nesu pozdravení a vzkázání mladého pana otce, že až se přežene domem masopust, udělá pro Honzíčka kolíbkú na vodní pohon, aby se nemuselo pořád kolíbat.“ No a já řekla Máře: „že zpátky už trefim

sama, já že s ní dál nemůžu. Potřebuju stihnout toho vetešníka a vyměnit s ním flašinet zpátky za medajli pro svýho kanonýra. Mužskej se potřebuje cejtit jako někdo, čím bejval, a ty vojáci, puštěný ze zakletí, potřebujou velitele.

V soudní síni se prosvětlo jen takovým světlem, jakým se slunce, unavené denní šichtou nad člověčím světem, skládá v pohádkovém království svou zlatovlasou hlavu do babičina červánkového polštáře.

Jen písař se pro klid úředního svědomí zeptal soudce, jak má výpověď flašinetáři označit, když už Tulbába nevlastní flašinet.

Z připravovaného rukopisu

LUBOŠ ZELENÝ

KOUSEK MALINKÉ ZPOVĚDI

Zase už zapisujeme životopis
přes kopírák (omylem převrácený)

Budoucnost klouže smykem
náledím cizích plánů

Písmenka zarůstají do papíru
(naruby a navíc obráceně)
na jeho druhou stranu

Je to pak na nás – dokončit
bez pomlčky tu dlouho větu

Prožít dál všechno nanečisto
A bez průklepů...

Luboš Zelený se dnem 11. června stal členem Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích.

- **Některé autory rádi čteme. Některé nemusíme ani potkávat.**
- **Nemám nic proti lidem, kteří se mnou nesouhlasí, pokud to nedávají najevo.**

AFORISMY Františka Uhra

ŽIVOT V TAKTU METRONOMU

KLÁRA PODOBOVÁ

Stojí tam, je sama. Vítr jí čechrá vlasy. Je čím dál tím silnější. Odvívá ofinu z vysokého čela. Odfoukne slzu z koutku oka přes pečlivě nalíčené řasy až ke spánku. Tam se zastaví o konečky vlasů. Za vteřinu usychá. Mizí na konci své cesty, jejíž černou cestu do záhuby mohou sledovat všichni krom její vražedkyně...

Super novinka na světovém trhu práce! Velmi snadné a zvládne to opravdu každý. Jste komunikativní? VŠ, maminka na MD nebo atraktivní důchodce? Pokud se této činnosti budete věnovat poctivě 2–3 hodiny denně přijdete si na velmi slušné peníze. Počáteční výdělků bývají 15–20 00 Kč týdně. Nic neriskujete.

Jarmila si přečetla tento inzerát a přešťastně shledala, že je první, kdo jej ihned po vložení na internet přečetl. Okamžitě napsala odpověď. Její životopis, skládanka složená ze spousty malých částíček, poslepovaná dohromady velice znatelnou snahou zapůsobit, letěla během minuty s nadšeným motivačním dopisem do rukou adresáta.

„Jak na tohle můžeš naletět?“ ptal se Vilibald, kouřice cigaretu v Jarmilině nekuřáckém bytě a ještě striktněji nekuřácké posteli.

„Je to šance, takový peníze! Už nebudeš muset každý večer žebrot o stovku na automaty. Prosím tě, zapni mi to.“ Sedíce na posteli, neobratně se otočila zády k zapálené cigaretě. Chyběl kousek a bavlněná podprsenka by vzala za své. „No tak, prosím...“ pokusila se svůdně zamrkat, ale vpadalo to, jakoby jí právě něco spadlo do oka. Pozvedávající své vnady tak, aby vypadaly jinak, než jaké je Vilibald užíval v zápalu boje před malou chvilkou, čekala marně.

Přitáhla si peřinu k pasu, ztlumila světlo lampičky a vstala z postele. S ještě rozepnutou podprsenkou a zahalenýma nohama posbírala zbytek oblečení a odešla do koupelny.

„Já nevím, že s tím tak naděláš. Vždyť se nemusíš stydět. Dobře vím, že nejseš nejkrásnější, ale mě to nevadí.“ Chlácholil ji zpoza dveří.

Seděla ve vaně a s každým jeho slovem jakoby vnikl další obláček dýmu klíčovou dírkou do prostoru. Byla pasivní kuřáčkou už dva měsíce a čtrnáct dní v nové práci. Stejně dlouhou dobu, jakou se jí nenápadně usazoval dehet na plicích, netušila, že věčný kouř z Červené Startky zabodává s každým jeho slovem malou jehličku do srdce, které už nyní, když jí je 32 let a stojí ve větru nad propastí metra, vypadá jako jehelníček.

„Fotbal začíná za půl hodiny, guláš je v troubě a piva v lednici. Tak já běžím.“ „Tsssst.“

Aha, tak pivo už našel, pomyslela si. Místo pozdravu ji vyprovodilo hlasité řihnutí. Když si od Blanky půjčovala těch 20 000 Kč do začátku, netušila, že vysavače jdou tak málo na odbyt. Kufr byl těžký, bolela ji záda. Práci věnovala

denně 10–14 hodin. Byty obcházela už druhý měsíc. Slibovali, že během té doby si už dávno bude moci dovolit vlastní auto. Ano, mohla ho mít. Kdyby si kvůli sankci, která jí hrozila po prvním měsíci neúspěchu (což se dle slov jednatele společnosti stane každému začátečníkovi v oboru), nevzala úvěr na svůj vlastní luxusní vysavač za 100 000 Kč v naději, že jej do měsíce splatí. Splatit ho mohla. Ale dalším úvěrem na 150 000 Kč, aby Vilibaldovi mohla trochu přispět na jeho nezaměstnaný život, dokud si nenajde stejně lukrativní práci jako ona.

Na vysavač se v koutě práší. Dlouho se neprojel. Popel z cigaret se už po bytě neválí. Nemá žádný smysl dál ze stesku očichávat závěs v koupelně, který má magickou schopnost pojmout pachy a udržet je v sobě neuvěřitelně dlouhou dobu. Začal sám o sobě vonět. Postel je ustlaná a lednice prázdná. Každý měsíc k 20. se na stole vedle starých bulvárních novin objeví jedna složenko na zaplacení splátky zázračného stroje, druhá za telefon, třetí za nájem a výpis z bankovního účtu s upozorněním, že minulá splátka nebyla dosud uhrazena. Nad stolem visí ocenění.

Jarmila Lampachová, pracovnice měsíce.

Snad ironie osudu. Být oceněn za to, že sám sobě něco prodám.

Lux v červené metelízové barvě Jarmile vysál poslední naději na vzdušný zámek plný peněz a Vilibaldových nedopalků. Jediné, co jí může trochu utěšit je pouze fakt, že na světě nepotkáte mnoho lidí, kteří si mohou dovolit vyfouknout sny přístrojem s vodním pohonem, který vám nakonec místo rozloučení vyprskne do obličeje aerosol s lesní vůní.

Slza uschla. Oči se doširoka rozevřely a zaostřily, jako by po roce hladovění vhodily myšku do hadího terária. Vlasy se v přívalu větru splétají v jakési plameny, které dodávají Jarmilině hlavě divokého vzhledu.

Jarmila Lampachová skonala ve věku 68 let. Budiž jí země lehká.

Proč má tak krátké parte, Jiří?“

„Co?“ Přes zvuk motoru jedoucího auta svou sestru sotva slyší.

„Ptám se, proč má tak krátký oznámení na tom parte? Je to divný.“

„Co je jako divný?“

„No, že tam není nic víc... jako, jak umřela, jestli to byla matka, teta, babička a tak.“

„To už jsou přežitky. Umřela? Umřela. Byli jsme na pohřbu, takže všem muselo být jasné, že byla minimálně matkou. Na pohřeb si našetřila, tu slávu viděli, tak jaképak zbytečné plky, ne?“ Jiří vyfoukl kouř červené Startky. Jarmile přímo do obličeje. Od jisté doby jí ten zápach začal vadit.

„Otevři si, prosím Tě, okýnko. Nemusíš to tý mámě hulit pod nos.“ Černé auto pomalu zajíždělo ke krematoriu.“

„Ty, Jiří, nezdá se Ti trochu divný, že ji vezeš rovnou ty. Asi to tak nechtěla. Měli jsme stát před kostelem a dívat se na její poslední cestu z dálky, Nemyslím, že

by Tě pochválila, že jí tady pouštíš nějaký heavy metal a vykuřuješ ji jak nějaký vosí hnízdo.“

„Ségra, moralistka. Máš dluhy? Máš. Platím ten odvoz já? Platím. Na havrany ušetřeno neměla. Takhle to vyjde o hodně levněji. Nemusím mít partáka, unese-me ji sami. Firma má kšeft a můžu si to odepsat z daní. Věncem pošlu dál a hned se mi ten kapitál vrátí. Kdyby to bylo na Tobě, neměla bys ani na vápno, prosím Tě. A chyt' to pořádně.“

Odnesla jsem svoji mámu z nedůstojného pohřbu, s půjčeným věncem a v rakvi, ze který jí stejně vysypali na zpopelnění, Nemůžu jí zaplatit ani urnovej háj. Rozprášili ji do pražského smogu... napadlo ji a zhluboka se nadechla, když se dívala blížícím se světlům do očí.

Týden po matčině pohřbu si uvědomila, že si od Jiřího nevzala ani telefonní číslo. Vlastně je spolu svedlo dohromady to parte. Kde teď bydlí? Jarmile najednou došlo, že vlastně ani nemá bratra. Má jen ten nejdražší vysavač na českém trhu a každý pátek s ním sleduje Sex ve městě. Uklidňuje ji pocit, že vlastní věc v ceně jednoho páru bot, které si protagonistky seriálu kupují pětkrát během epizody.

Seriál skončil. Páteční večery jsou prázdné. Televize byla její milenec. Placený gigolo, který vždy přesně o půl desáté čekal jen na ni. Vtáhl ji do lepšího světa a nechal ji za tklivých tónů šťastně usínat ve své gaučovské náruči. Místo Sexu běží fotbal. Milenec ji opustil, vysavač zůstal. Takové věci se nezbavíte. Nikdo ji od Vás nechce. Takový vysavač Vás oddělí od kasty. Ten, kdo si může dovolit vysávat něčím takovým si nemůže dovolit jíst v hospodě k obědu smažák. Je to jako šarlatové písmeno vypálené na hrudi. Jarmila to věděla. Její dva umolou-sané kostýmky, jedny boty na jehlovém podpadku a nikdy nemizící puchýř už s ukázkovým vysávacím kusem byly jakoby srostlé. Upocená, neoholená, ale pečlivě nalíčená obíhala dům od domu v naději, že se dluhy zaplatí. Vilibald se vrátí zašpinit svůj čistý popelník a maminka bude mít konečně na hřbitově vlastní patníček.

Podzemní had se už vinul z poslední zatáčky přímo k Jarmile. Nikdy si neuvědomila, že pokud v jedné vteřině na chvíli zatajíte dech, uslyšíte praskání v jeho útrokách. Poodstoupila od čáry o dva kroky zpět. Kufřík se vzorovým strojem si přitáhla blíž k tělu. Má ještě naději? Neplatí dlaně, v dluzích by utopila půlku republiky. Je ošklivá, zbytečná, stará a sama. Brzy ji vystěhují i s jejím cejchem na vodní pohon.

Narovnala se. Se vztyčenou hlavou se vydala kupředu. Překročila bílou čáru, rázným krokem pokračovala kupředu. Slyšela jen nepřetržitě troubení. To velký had zrovna ve chvíli, kdy měly zasténat jeho útroby, otevřel nenasytnou tlamu a vydal ten nadpozemský zvuk. Ještě krůček a velký nádech.

„Buch!!!“

Hvízdání brzd, křik a shon. Světla a stíny. Náhradní doprava? Není potřeba. Tohle bude rychle uklizeno. Nic se nemusí vyšetřovat. Případ je jasný. Vysavač s vodním pohonem v metalízové barvě narazil do jedoucího vlaku. Řidič je ořesen, lak poškrábán. Po pachatelce tohoto trestného činu útoku vysavačem na projíždějící vlak, Jarmile Lampachové, bylo vyhlášeno pátrání...

Ze sbírky povídek MHD (Marnosti Hladových Duší), kterou vydala Literární akademie.

Klára Podobová při křtu své prvotiny

NA SLOVÍČKO S KLÁROU PODOBOVOU

Je členkou Klubu Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích. Pochází ze Žamberka, v současné době žije v Praze. Absolvovala soukromou vysokou školu J. Škvoreckého. Některé její básně a povídky jsme již tiskli v Kruhu.

1. Jak a kdy jste si uvědomila, že máte literární talent, jak se zájem u Vás vyvíjel a kdo Vás v této činnosti nejvíc podporoval?

K psaní mne vychoval můj dědeček. Sbíral každé slůvko, které jsem kdy napsala už v dobách, kdy se mi pletlo „s“ a „z“ více než teď ☺ Takže můžeme říci, že zrovna on ve mně odhalil jakousi rychlost v psaném vyjadřování a sklon k této činnosti, která by mohla při jejím čtení někoho bavit. Talentem bych to nenazývala. Pro jistotu sbíral i každý obrázek, který jsem namalovala...možná pro jistotu, co

kdybych se náhodou rozhodla stát malířkou ☺ Když si vybavím svou knihu, neodmyslitelně se k ní přimyká i vzpomínka na Mgr. Pavla Vernera. Díky němu teď můžete číst knihu, která si nebere servítky a neidealizuje svět. Zpočátku, když mne tento velký muž na Literární akademii učil, mi nebyl sympatický. Na střední škole jsem považovala psaní za útěk do nadýchaného bochánku plného růžových bonbonů. A tento učitel se této představě protivil. Když věděl, že je to hnusný, tak to neobcházal slovy jako „ošklivé“, ale prostě napsal, že je to hnusný. Jednoho dne si mne vzal stranou a řekl mi: Vy mne, Kláro, nemáte ráda... A já si prvně dovolila říct někomu do očí Ne, nemám Vás ráda. V tu chvíli jsem si uvědomila dvě věci. Že tohoto muže mám vlastně ráda od prvního okamžiku a že už nikdy nechci psát o tom, jak má být svět krásný, ale prostě o tom, jak ho vidím já.

2. Proč jste si vybrala studium na Literární akademii Josefa Škvoreckého? V době, kdy jste do školy nastupovala, jste za sebou měla již nějaké literární úspěchy?

Chtěla jsem psát, chtěla jsem se dostat do světa médií a zjistit, jak to vše funguje. Nejvíc mne přitahovalo studium Tvůrčího psaní. Neuměla jsem si pod tím pojmem nic představit. Jen jsem věděla, že budou-li mé texty číst takové kapacity z oboru, které na naší škole učí, pak se dozvím, zda vyhrávám literární soutěže právem a nějak ta kapička talentu ve mně kdesi dřímá nebo nikoli.

Sama bych se do soutěže nikdy nepřihlásila. Příležitosti zúčastnit se těchto soutěží nacházel a vystříhal z denního tisku můj dědeček. Moje texty si vždy schovával a poté, bez mého vědomí, do soutěží posílal. Začalo se mi dařit a soutěžení mne bavilo. Měla jsem štěstí na úžasné vyučující v Letohradském soukromém gymnáziu, kteří dokázali v člověku vyzdvihnout to, na co talent má a přitom ho neubít poukazováním na to, v čem nevyčníká. Neustále mi nosili letáčky soutěží a mé práce tam posílali. Často jsem vyhrávala nebo se alespoň umístila. Nemám seznam všech soutěží, kde všude jsem zápolila o vítězství, ale to, o čem dodnes vím, vám donesu či sepiši po svém návratu z Ameriky do ČR. Mé „literární desky“, jak tomu říkám, na mne čekají právě tam.

3. Na akademii jste jistě získala spoustu teoretických znalostí, jak „správně“ psát, jaká stylistická pravidla pro různé literární žánry ctít apod. – myslíte si, že znát teorii je důležité a potřebné a bylo to pro Vás něco nového, nebo jste se jen utvrdila v tom, co jste už dávno předtím intuitivně věděla?

Teorie vždy podporuje praxi. Každý člověk vám řekne, že talent k tomu „být dobrý či nejlepší“ nestačí a dřina je údělem všech, ať už více či méně „z dnešního pohledu kritiků“ talentovaných lidí“. Podobně to je i se mnou. Psát mne naučilo čtení knih už od dob, kdy jsem byla malá holčička. Na akademii byli lidé s neuvěřitelným všeobecným rozhledem, kteří vám řekli vždy pravdu do očí. Přečetli

si např. vaši báseň a pak vás, jak říkám já „rozebrali“ např. takto: „Stylisticky v pořádku, téma dobré, není co vytknout. Jen je tu malý detail. Takovouhle naivní slátaninu by si možná a to podotýkám, možná, přečetl v dobách romantismu jen mladý Werther chvilíčku před smrtí. Nepište pro romantiku, pište pro dnešní lidi. S módou je to stejné. Lidský vkus se mění, člověk těká z jednoho bodu do druhého a vy musíte být v literárním světě něco jako talentovaný návrhář. Zaujměte zákaznickovy smysly, upoutejte jeho pozornost něčím novým a donuťte ho, aby se na chvilku zastavil. Pokud toto dokážete a psaní vám začne vydělávat, jste na dobré cestě. Jestliže dnešní člověk utratí peníze za vaši knihu, je to dobře...vrátí-li se pak a koupí si další vaši knihu, je to ohromné vítězství. Nenechte se ale mýlit. Peníze a kvalita se občas neslučují. Vše je jen otázkou nabídky a poptávky a pokud se vám podaří do tohoto koloběhu vběhnout a udržíte-li si dlouhodobě své publikum, pak je jasné, že talent bezesporu máte. Tak nějak zněla slova Mgr. Pavla Vernera a já se jich držím. Teorii se snažím aplikovat do praxe. Při psaní je důležitý pravopis (máte-li korektory, nemusíte jej do detailu znát), dále je důležitá znalost žánru, vytvoříte-li něco nového, nevídaného, je těžké prosadit to jako svébytný žánr. Dnešní literatura stojí i padá na rozvolněnosti a prolínání žánrů. Toto vám dává prakticky sepsat cokoli, jakkoli specifického, bez ohledu na definice jednotlivých slohových útvarů a znalosti žánru. Dnes máte daleko větší šanci uspět s něčím novým než, jak tomu bylo např. v dobách klasicismu. Máte šanci v široké společnosti prosadit své psaní i bez dodržení klasicistních tří jednot místa, času a děje. A to je fajn. Dnešní doba povoluje vyčnívat z davu. Ovšem najít klíč k poznání, co je vlastně můj styl, čím se budu lišit od ostatních, poznat CO vlastně ty čtenáře na mém psaní baví a poté toho využít, je velice obtížné. V tomto pomůže jedině praxe. Čas sám ukáže jestli máte dostatek imaginace a vkusu uspokojit hladové čtenáře a vytvořit z nečtenářů „závisláky“ na vašich textech nebo nikoli. A dá-li vám škola nebo někdo jiný možnost publikovat, udělejte to. Jedině ze zpětných vazeb a prodejnosti zjistíte, jak na tom jste. Pokud přijdete na to, že vám něco chybí zbude vám jen teorie (já sama nevím, jestli mám dar být v psaní neotřelá, proto čekám na vaše reakce:). Nebudete-li druhým Vieweghem, pak díky teoretickému vzdělání ze školy můžete být skvělým korektorem, literárním vědcem, kritikem či novinářem. Budete nadále obohacovat čtenáře...jen z trochu jiného pohledu než toho „spisovatelského“. A to není špatné...

4. Letos studium končíte, jaké jsou možnosti uplatnění pro absolventy LA a kam máte namířeno konkrétně Vy?

Možnosti uplatnění jsou široké. Vzhledem k tomu, že škola je v Praze, centru všeho dění, pak je možnost dostat se k rádiu, televizi, filmu či novinám daleko snazší. Kantoři se snaží pomoci. Ve škole máme každý rok povinnou praxi v nějakém médiu, takže si projdete prací defakto všude a to vám pomůže

rozhodnout se, kam dál. Já sama jsem prošla vším možným. Skvělá zkušenost byla s p. Vernerem, sloupkařem Práva. Moc mi dalo i divadlo. Přípravovala jsem s Arnoštem Goldflamem (dalším mým oblíbeným kantorem a skvělým člověkem, který mi tuto spolupráci nabídl) několikatýdenní sérii improvizovaných představení Maniak v divadle Archa. Natáčeli jsme při tom i film, promítaný přímo na divadle, v němž jsem si sama zahrála. Užila jsem si to, ale zároveň jsem zjistila, že divadlo pro mne nebude. Jsem živý člověk a miluji rychlé změny prostředí, neočekávané situace, tajemná místa...a toto vše jsem objevila až u televize a filmu. Pokusila jsem se v tomto prostředí nějak setrvat. Po neskutečně dlouhém a konkurencí nabitém souboji mezi autory jsem zakotvila v TV NOVA, kde jsem se stala jedním z linkařů nekonečného seriálu Ulice. Zjistila jsem, kolik zákoutí natáčení „tak obvyčejného“ seriálu má. Musela jsem poznat postavy, kterým do úst vkládám slova a popisují jejich jednání. Vědět o sebemenší maličkosti z jejich už tak dost dlouhého života. Hodiny a dny nudné četby použitých scénářů z minulosti přinesly své ovoce. Dnes mne toto psaní baví. Během mého tříměsíčního pobytu v USA jsem měla možnost nahlédnout nejen do tajů televizní stanice CNN v Atlantě, ale také jsem se seznámila s lidmi od „Holywoodského filmu“. Maličko jsem pronikla do příprav sci-fi či fantazy filmů, které mají mnohdy rozpočet přes stovky milionů dolarů. Dívala jsem se pod ruce umělcům při práci. Jedním z nich je např. dvorní návrhář kostýmů Janette Jackson, korunní makeup manager mnoha filmových sci-fi, hororových či fantazy gigantů, sochař a přední tvůrce reklam pro společnost Coca Cola, Andre Freitas (jeho práci můžete vidět na filmech, jako je X-Man, Svannah Hilton Head, Kalifornie, Star Wars atd.). V každém médiu na světě ale platí stejná pravidla. Cokoli, co vidíte jako hotový produkt na obrazovce je jeden velký dynamický proces plný mravenčí práce, která skládá obří kolos, který okamžitě zasáhne masu lidí. A to je můj šálek čaje...

5. Jak vznikla kniha MHD, jak dlouho jste se tou myšlenkou zabývala, jak dlouho ji psala?

Knihy se rodila postupně. První povídky vznikly na hodinách tvůrčího psaní. Jedná se konkrétně o povídku „Anděl“. Když jsem ji měla číst prvně před lidmi, nedokázala jsem to. Přečetl ji Pavel Verner. Udělal to s takovou samozřejmostí, až jsem se trochu zastyděla. Autor se bojí číst to, co napsal. Už nikdy víc. Jsem člověk, který píše hlavně „v sebeobraně“. Všechny pocity držím v sobě, ale něco nebo někdo mne musí donutit je napsat na papír. Sama od sebe to dělám opravdu málokdy. Jsem-li ale tzv. přitlačena ke zdi, vydám ze sebe úplně všechno. Musím více „cvičit ruku“, ale nechci „muset dělat něco“ zrovna v určitý moment, když to tak necítím. Kniha samotná vznikala asi 14 dní. Byla to moje diplomová práce a já s lahví červeného vína v ruce psala dnem i nocí, abych stihla termín odevzdání. Jsem člověk, který velice nerad, ale téměř vždy vše nechává na poslední chvíli. A to

není dobré. Zbytečně se tak vystavuji stresům a stres životu neprospívá. Možná ale právě tyto stresy mne nutí při psaní ze sebe vypumpovat vše. Sama nevím...

6. Co vše proběhlo, než se napsaný text proměnil v hotovou knihu?

Jak říkám, musela jsem text vytvořit v krátkém časovém horizontu, což se mi s pomocí dalších úžasných lidí, jako je např. Petr Šabach či PaeDr. Helena Kupcová, podařilo. Do poslední minuty mne podporovali a věřili, že práci dokážu odevzdat včas. A podařilo se. Nechala jsem ten stoh papírů svázat a čekala, že zmizí v propadlišti dějin školního archívu. Netrvalo dlouho a Akademická rada školy vybrala tři kusy textů diplomových prací a vyhlásila veřejnou soutěž. Mgr. Pavel Verner před svou náhlou smrtí navrhl mé texty k publikaci. Byla jsem překvapena, že MHD spatřilo znovu světlo světa. Všechny soutěžní texty byly k zapůjčení v knihovně a čtenáři hlasovali pro jeden z nich, který by měl být podle jejich názoru vydán. A tak se to stalo. Dostala jsem překvapivě nejvíc hlasů a knížka byla ve spolupráci s nakladatelstvím při naší škole vydána. Prošla samozřejmě další korekturou, škola knihu doplnila krásnými ilustracemi, vymysleli jsme obálku, prostě jsme malému dítěti pomohli prvně vstát...byl to skvělý zážitek. Naučili se má knížka ve světě literatury opravdu „chodit“, to ukáže jediné čas.

7. Jaké jsou Vaše literární vzory? Který autor či dílo Vás ovlivnili?

Jak jsem již několikrát zmínila, mým tvůrčím i lidským vzorem je Mgr. Pavel Verner. Každá jeho kniha či divadelní hra je úžasná, osobitá a mluví mi z duše. Ze zahraničních spisovatelů mne oslovil dílem Sběratel John Fowles. Za mistra verše samozřejmě považuji Shakespeara, ale i Rimbaudův proud vědomí mi není cizí. Dá se říci, že mi imponuje každý talentovaný umělec, kdo nepluje s davem, ale zároveň proti němu nijak výrazně nebojuje a jenom se pokouší uchránit bublinku svého vlastního světa před tlakem konzumní společnosti. Já se pokouším o totéž.

8. Jaké máte literární plány? Chystáte další knihu?

Ráda bych se nějakým způsobem psaním uživila. Čekám na posun v TV Nova, doufám, že se budu moci přesunout z pozice linkaře na redaktorku a pracovat na větších projektech (např. filmy, produkováné televizí apod.). Psát linky pro televizi mohu odkudkoli. Proto můj nejbližší plán je prodloužit už tak svá nekonečná studia a začít studovat žurnalistiku či obor médií v Americe. Škola, na kterou jsem během léta chodila, mi sama nabídla pokračování ve studiu. Nyní mám studium přerušeno a ráda bych na něj navázala v říjnu 2011. Pokusím se získat praxi v zahraničí. Uchvátily mne možnosti americké produkce a vůbec diametrálně odlišný a daleko více pokorný přístup k lidské umělecké tvorbě. Dříve nebyly možnosti vycestovat a najít si „svůj domov“. Popravdě, zatím jsem

stěhovavý pták. Stěhuji se tam, kde tuším, že se mohu něčemu novému přiučít. Nevím, kde nakonec zakotvím. Nemusí to být ČR. Ale může...sama nevím. Ale chci to zjistit. Jsem povahou bohém a potřebuji k životu svobodu a volnost. A jestliže mi doba a nynější vláda volnost pohybu umožňuje, pak je z mého pohledu hříchem ji nevyužít. Voda teče a čas plyne a vše cizí přestává být cizím, pokud se s tím seznámíme. Nepohrdám žádnou zkušeností. Ať už dobrou nebo špatnou... většina spisovatelů si během svých životů prošla různými profesemi a ani já se tomu nebráním. Nejspíš to mé životní úrovni nijak výrazně nepřilepší, ale co, aspoň bude zase o čem psát.

Děkuji za odpovědi. Ptal se Milan Dušek.

JANA BEDNÁŘOVÁ

MILOSTNÉ PÍSNĚ

Moje úplně všechno
Odcházel,
jen já slaměná zůstávala.

Mezi dlouhé pohledy,
jimiž bylo třeba platit mužům,
prokládala svoje oči,
dávno zlenivělé tělo
a brala si po kouscích v odpověď
flétnu do úst.

A v tobě stépal smích,
který po právu v milostných písních
přebýval.

KDYŽ STÁLE COSI PADÁ

Vzal mou odloženou tvář
a nocí se přebrodivil
ke dveřím rána.

Venku zatím napadaly
první prosincové dny
a bylo jen sejít
a zkusit sypký čas znova.

Když stále cosi padá.

- **Náš život je divadelní hra, měli jsme však smůlu na autora, kulisy, herce i diváky.**
- **Když něčemu nerozumíme, napíšeme o tom knihu.**

AFORISMY Františka Uhra

ÚVODNÍ SLOVO K DALŠÍ KNÍŽCE ZE ŽIVOTA SKŘÍTKŮ, PRO ZMĚNU MĚSTSKÝCH

BOŽENA TYMICOVÁ

Poté, co jsem dopsala „pohádky ze zámeckého parku“, svoji první knížku pro děti, oslovila jsem Zámek Opočno a následně i Město, zda by finančně nezajistili její vydání, ale nikdo z nich nechtěl do rizika. Nakonec se vydání ujalo o.s. Abakus. Když opak před Vánocemi v roce 2009 knížka vyšla nákladem 500 výtisků, skutečnost, že byla během tří týdnů rozebrána nás překvapila a pochopitelně i potěšila, a tak se ještě v březnu objevil dotisk knížky.

Některým lidem to pak přišlo líto a následovaly „klacky pod nohy“ – zákaz pořádání dětského dne a letní hry pro rodiče a děti v parku. I když pak na přímluvu Města správa zámku nakonec couvla, přišla snaha o uzavření parku pro veřejnost od listopadu do dubna. Pro mne osobně to znamenalo i ztrátu některých přátel. K tomu všemu se přidružila devastace města z venku (zrušení nemocnice, místní pobočky policie, převod střední školy pod Nové Město atd.) Řada „opočeňáků“, včetně mne, si v tom duchovním marasmu sáhla až na samé dno.

Tato skutečnost se pro mne stala motivací pro další knížku, tentokrát z prostředí skřítků městských. V této knížce chci vyzdvihnout sílu přátelství, upřímnosti a lásky, které stojí proti závisti, nenávisti a strachu. Na psaní se částečně podílejí i děti z družiny při ZŠ

Opočno. Jednak na nich testuji, zda všemu rozumí a zda je text pro ně zajímavý, a občas dostanou i nějaký úkol, například vymyslet znělku pro skřítky, nalézt vhodné místo pro školu skřítků, sehnat nějakou příhodu se zvířátky třeba i z paměti rodičů atp. Pro ukázkou jsem vybrala část, kde skřítkové Adam a Vítek navštíví Podsvětí, říši podzemních skřítků.

VÝLET DO PODSVĚTÍ

Týden utekl jako voda a nadešel den, kdy se chlapci opět setkali se stařečkem Hvězdářem.

„Dnešní cesta bude náročná,“ řekl stařeček. „Navštívíte Podsvětí, říši podzemních skřítků. Na místo vás dopraví kříšťálová koule, zpět se ale dostanete starou studnou v klášterní zahradě. Tam budu očekávat váš návrat.“

„Vy s námi do podzemní říše nepůjdete?“ zeptal se Adam.

„Nepůjdu. Není v silách starce zdolat tak obtížný úkol. Ale vy to dokážete, vím to!“

„Co když tam dole zabloudíme?“

„Nezabloudíte, budete mít průvodce. A na zpáteční cestu vám dám malou lucernu.“

Stařeček Hvězdář vyndal z ebenové skříňky křišťálovou kouli. Adam s Vítkem na ni vložili dva prsty a stařeček pronesl zaklínadlo. V ten okamžik se pod nohama chlapců otevřela zem a pohltila je hlubina. Závratnou rychlostí se řítili do neznáma, svištlivý vítr jim bral dech a do očí vháněl slzy. Pak ale vše ustalo. Ocitli se před bránou záhadného světa, zahaleni do zelenavého šera. Od brány se odpoutala postava, bleďá, téměř průsvitná, a blížila se k nim. Byl to podzemní skřítek. Podle vzhledu se nedalo určit, zda jde o starce nebo o dítě. Sklonil hlavu k pozdravu a oslovil je šeptavým hlasem:

„Čekám na vás, abych vám ukázal město našeho Podsvětí. Dívejte se, ptejte se, ale nesmíte se ničeho dotýkat – mne nevyjímaje. Je to pro vás nebezpečné. A teď mne, prosím, následujte!“

Prošli černou bránou a ocitli se uprostřed skal, ze kterých na různých místech stékaly vodopády. Některé byly zbarveny do žluta, jiné byly brčálově zelené až černé. Vytvářely jezírka a tůně, mezi nimiž se klikatěla cesta dlážděná černými kameny. Místy ji protínaly potůčky vytékající z jezírek. Přejít, nebo spíš přeskákat, se daly pouze po kamenech.

„To co vidíte, není voda, na jakou jste zvyklí u vás nahoře, ale emoce lidí,“ vysvětloval skřítek.

„Cože to je?“ divil se Adam.

„To co cítíš uvnitř těla, když máš třeba strach, nebo vztek, je pocit neboli emoce.“

„Aha... A když mám někoho rád nebo se raduji, to je také emoce?“

„No... taky. Ale to tady nemáme. My máme užitek jenom z těch prvních.“

„Jaký užitek může mít někdo z toho, že se bojí?“

„To není náš strach, to je strach od vás seshora!“ zvedl prst skřítek. „Z vašeho světa k nám do Podsvětí stéká žlutá závist, zelená nenávisť a černý strach. Ty potom v našich továrnách přeměňujeme na potraviny a materiály, ze kterých stavíme domy a paláce, oblékáme se a vyrábíme rozličné předměty. Nyní ale již pojďme, ať si stihnete prohlédnout naše velkolepé město. Máme vyměřený čas, kdy celé Podsvětí odpočívá.“ Pobídl je skřítek.

To, co chlapci uviděli, když prošli tunelem, jim málem vyrazilo dech. Stanuli na skalní plošině, odtud se cesta prudce svažovala do údolí. Pod nimi se rozprostíralo město, zahalené do cárů šedozelené mlhy, z níž se do závratné výšky vypínaly stavby z černého kamene.

Seběhli dolů a ocitli se mezi kamennými domy, počmáranými křiklavými barevnými nápisy a neumělými kresbami. Nikde ani stromeček, ani stéblo trávy, jenom kamení, čmáranice a nepořádek.

„Tak tohle je naše město.“ S pýchou v hlase oznamoval podzemní skřítek. „Teď se vydáme hlavní ulicí na Náměstí odpadků. Nyní je zde ticho, ale až pomine čas

oddechu, rozezní se nad celým městem bubny, řev, kvílení, vytí a do toho všeho nádherné vřeštění sirén... a ulice se zaplní postavami skřítků proudících sem a tam – nastane prostě krásný zmatek!“

„A to jen tak běhají a nic nedělají?“ žasnul Vítek.

„To ne! Každý ničí, co se mu dostane pod ruce, rozhazuje odpadky, čmárá po zemi i po zdech, pere se, krade – prostě si užívá!“

„A kdo tedy pracuje ve vašich továrnách?“

„Kdo? No přece otroci! V Podsvětí máme hodně otroků. Jsou roztrženi do skupin, které provádějí rozličnou práci v továrnách, ve městě a tak podobně. Kuchaři pro nás, podzemní skřítky, připraví oběd. Po něm se odebereme na pláž u Moře strachu, kde se až do doby odpočinku svjíme v rytmu bubnů a ohlušující muziky, a popijíme a pojídáme různé speciality.“

„Co že děláte, svjíte se? Co to je?“

„No přece něco jako tanec, to dá rozum! No... a během té doby uklízeči uklidí celé město, abychom si mohli po velkém oddechu zase užívat. A tak to jde stále dokola.“

„A kde berete otroky?“

„Ve vašem světě. Staráme se o to, aby duše pozemských bytostí onemocněly. Čím víc jich podlehne strachu, závidi, nenávisti a touze po moci, tím se my v Podsvětí máme lépe. A z těch co nahoře činí to, co my dole, si pak uděláme ty otroky. Jednoduché, že?“

„To je hrůza!“ zděsil se Vítek. „Ale jak to děláte, aby pozemské duše onemocněly, když jste tady dole?“

„Vítku, na nic se už neptej,“ šeptal Adam, „myslím, že se musíme mít na pozoru.“

Skřítek se ušklíbl. „Vidím, chlapče, že jsi zvědavý, odpovím ti tedy: dali jsme lidem rostliny, které umí ničit jejich tělo i duši. Když je zpracují a patričně používají, dostaví se kýžený výsledek.“

Za skřítkova vyprávění došli k velikému jezeru. Bylo plné černé, husté, páchnoucí tekutiny. Hladina byla klidná, jenom se v pravidelném rytmu mírně zvedala a klesala, jako by jezero dýchalo. Na jeho břehu stálo patrové stavení. Bylo postavené z černých kamenů a počmárané křiklavými barvami, jako domy ve městě.

„Před námi vidíte Moře strachu, které řídí náš čas i životy. Teď je klidné, protože odpočívá, ale myslím, že již dlouho nebude. Ještě vám ukážu dům strážce moře a pak se již budete muset vrátit.“

V rychlosti si prohlédli kamenný dům. Byl tmavý, studený, prosáklý nepřijemnými mořskými výpary. Tu se z tmavého kouta ozval skřípavý hlas. Patřil stařeně, krčící se na vychladlé peci. Chvilí si se skřítkem něco šuškali, přičemž se stařena upřeně dívala na Vítka. Skřítek se pak vrátil k chlapcům a vybídl je k odchodu. Museli si pospíšet, na moři se začaly vzdouvat vlny – Podsvětí se probouzelo z velkého oddechu.

Dali se do běhu. Adam chytil Vítka za ruku a táhl ho, aby nezůstával pozadu. Když se prudkou cestou vydrápali ke skalnímu tunelu, strhla se za jejich zády vřava. Měli štěstí, v tunelu již vyli v bezpečí. U brčálového jezírka, kde se zastavili, aby nabrali dech, se skřítek chlapců zeptal: „Jak se vám líbilo naše město v Podsvětí?“

„Vůbec se nám nelíbilo!“ vyhrkl Vítek. „Váš svět je hrozně smutný. Nemáte tady sluníčko, trávu, květiny, stromy ani ptáčky, co na nich sedí a zpívají. U vás je zima a tma!“

Adam tahal brášku za rukáv, aby byl opatrný a už nic neříkal, ale Vítek nebyl k zastavení.

„U nás je teplo, veselo a máme se tam všichni rádi! Tady mám strach, že mi každou chvíli skočí za krk nějaká příšera! Brrr, nechtěl bych tu žít ani jeden den!“

Skřítek na něho upřel své studené oči. „To je škoda, bratříčku!“

„Proč mi říká bratříčku?“ otočil se Vítek na Adama.

Ale skřítek pokračoval: „Moje matka mi leccos řekla, co nevíte. Jedno vám ale oběma prozradím: ve vašem světě je tolik pýchy, zla, strachu a nenávisti, že jsme tím vším zahlceni a v Podsvětí už začíná být moc těсно. Do středu Země nemůžeme, tam je velký žár, musíme tedy vyjít nahoru. Zatím bychom tam ale nevydrželi, proto musíme počkat, až lidi váš svět zničí. A v tom nám pomůžete vy, domácí skřítkové – stanete se našimi bratry.“

„To se tedy načekáte! K tomu nikdy nedojde!“ rozzlobil se Vítek.

„Zlob se, jak chceš, ale ty jsi stejně můj vzdálený bratr. Moje matka byla kdysi tvou matkou... Ale teď promiň!“ řekl skřítek a prudce do Vítka strčil. Pak se otočil a zmizel v tunelu. Vítek padal do jezírka. I když ho Adam ještě v poslední chvíli zachytil, smočil si v něm levou ruku.

Adam popadl brášku a utíkal s ním, co mu nohy stačily, pryč z toho hrůzostrašného místa. Zastavil se, když už měli černou bránu hodně daleko za sebou. Potom se teprve odvážil rozsvítit lucernu, kterou jim dal stařeček na zpáteční cestu. Najednou si ale uvědomil, že neví kudy dál. Kde je studna, která ústí v klášterní zahradě?

„Vítka, máme problém!“

Nedočkal se odpovědi, posvítil si tedy do míst, kam prve brášku posadil. Ten se trásl po celém těle, levou ruku měl rozpálenou a oteklou.

To není dobré, pomyslně si Adam, ale nahlas řekl: „Vydrž, to se dá do pořádku, jen co se dostaneme nahoru.“

Vtom ale zpozorněl – zdálo se mu, jako by zaslechl někde poblíž bublat vodu. Naložil si Vítka na záda a vydal se za tím zvukem. Po chvíli našel pramínek průzračné ledové vody.

„Jsme zachráněni,“ zaradoval se Adam, „tenhle potůček nás přivede ke studni v klášterní zahradě.“

Nemýlil se. Netrvalo dlouho a byli na místě. Studna, kdysi plná vody, byla teď téměř vyschlá. Podívali se nahoru. Kdesi hodně vysoko probleskovalo světlo. Tak hluboká byla studna!

„Nech mne tady!“ ozval se slabý Vítkův hlas.

Adam posadil brášku na zem. „Cos to řekl? Jak tě vůbec taková hloupost mohla napadnout?“

„Jsem moc těžký, se mnou tak vysoko nevylezeš! A někdo musí ostatním říct, co se v Podsvětí děje! Proto nás tam stařeček Hvězdář poslal!“

„Máš sice pravdu, ale nahoru se musíme dostat oba! Když budeme přemýšlet, tak nás možná něco napadneš.“

„Adame, tiše, slyším naši znělku!“

„Koblížku, ty blouzníš z horečky! Jediný, kdo nás u studny čeká, je stařeček, ale ten naši znělku nezná. A nikdo jiný o našem tajemství neví!“

„Ba ne, slyšel jsem dobře. Zkus odpovědět!“

„Kalamajka, mik, mik, mik!“ zapískal tedy Adam. „Oženil se kominik!“ zněla odpověď a vzápětí se seshora pomalu snášel dřevěný džber.

„Vlezte si dovnitř,“ volal čísi hlas, „vytáhneme vás nahoru!“

Džber dosedl na dno studny. Vítek se z posledních sil skulil na dno džberu a ihned usnul. Adam se posadil vedle něj a se smíšenými pocity sledoval přibližující se světlo. Jak tohle všechno vysvětlí kamarádům, se kterými si dali slib, že nebudou mít před sebou žádné tajemství?

Úryvek z připravované knížky

JANA WIENEROVÁ

ZÁŘÍ

Korunu v zlatě,
rudé drahokamy
to všechno v mlžné etuji -
tak se tu září
bohatě tváří
nohama brouzdá v Metuji

VRÁSNĚNÍ

Vrásnění prolamuje kůru
vyzvedává zemské kry
v hloubi propasti

Za vráskou vráska
prolamují tvář i srdce
Bůh suď co vyzdvihnou
co smetou

XVIII. Mezinárodní malířský plenér v Bielawě zaměřený na architekturu spojenou s textilním průmyslem se konal ve dnech 30.5. – 4. 6. a byl součástí Dnů Bielawy. Byla jsem jednou ze šesti českých účastníků. Celkem přijelo 11

výtvarníků, vedle Čechů, kteří byli v převaze (byli to účastníci plenéru v Nové Pace) to byl Ukrajinec Jurij Hlazunov, Němec a účastníci z Polska. Plenér proběhl za podpory města a sponzorů – majitelky hotelu, v kterém jsme byli ubytováni a majitelky restaurace, která poskytla stravování. Plenér zahájil starosta města a předseda městského úřadu. Jako na většině takových plenérů vládla příjemná, tvůrčí, přátelská atmosféra. V průběhu plenéru jsme viděli nejenom Bielawu, ale i překrásné arboretum ve Wojslawicích a zúčastnili se koncertu smyčcového kvarteta.

Věra Kopecká

skupina účastníků vernisáže v Bielawě

- Věděl kdy, s kým a proti komu, ale neřekli mu proč.
- Mnoho lidí se za nás snaží mluvit, ale nikdo za nás nechce pracovat.
- Pracovitost a talent jsou dva koně, zapřažení v jednom vozu.
- Rozdíl mezi elektronickým záznamem a knihou se rovná rozdílu mezi vzkazem a osobním setkáním.

AFORISMY Františka Uhra

VĚRA KOPECKÁ

MĚSTO POD VELKOU SOVOU

Sova nepřetržitě shlíží
na náměstí z výšky
hlavu zamotanou
uspěchaným ruchem
lidí automobilů kol

Zatímco vítr prohazuje
prošlupem
mezi včerejškem a zítřkem
prázdný člunek
dneška
z dávnověku hor
zní ozvěnou
tkalcovský popěvek
na cukr na kafe
na cukr na kafe...

Sova se smutně usmívá
Z výšky kostela
na město
které mizí
na ruiny
opuštěných textilek

Zbořeniště
Slávy odeznělé
těch co každodenní dřinou
vystavěli město
obcházíme
s malířským stojanem
aby alespoň něco
příštím zbylo

A po nás
potopa
Konzumace bez hranic
A nic...

Ještě nadechnutí
pár temp
Kousek modrého nebe
a vlčí máky u silnice

Ještě trocha
přátelských gest
a slunce
dohasínající za kopcem

Zpěv májových pobožností
a hromada odpadků
u křížku v poli
Cosi bolí
Cosi hněte zem
Cosi bublá
pod tvrdým netečným
povrchem
dneška

Tady
i u nás doma
za horama

Sova do noci
teskně zahoukala

HEINRICH!

EVA ČERNOŠOVÁ

Jak tak seděla v trolejbusu a všechno ostatní se pohybovalo rychleji než vozidlo hromadné dopravy, snažila se spořádaně vyhlížet z okna a splynout se všemi spolucestujícími hrajícími hru „teď velmi přemýšlím, nerušit“. Přistihla se při tom, že ji tato hra příliš nebaví. Čím dál více se jí zamlouvala jiná představa. Vlasy mladého muže sedícího na sedadle před ní jemně voněly. Čerstvě umyté; asi. Hladké a lesklé. Jaké by to bylo, kdyby... Cítila naléhavou potřebu naklonit se k němu a políbit ho. Zlehka. Na krk, potom postupovat směrem k bradě, na tvář, dostat se až k zavřeným očním víčkům, jak hladká asi musí být... Představovala si, jak se jí ta vůně – po čem jen voní? – jako jehličí! možná... – jak se jí ta vůně přibližuje, ona se dotýká těch vlasů. Jsou silné a pružné. Heinrich? Skryla by se v polibcích! I když se ještě nikdy v žádných neskryla, měla pocit, že se tak právě stalo.

Jenže to by se ten muž nesměl třeba taky vyděsit. Utéct. Nebo se začít bránit.

Jak by asi reagovala ona? Snadná odpověď! Jenže to by ho přece musela znát! Jenže to by třeba zrovna tak nevoněl. Jenže by to nesměla být ona. Nesměle se pousmát vlastnímu ztřeštěnému nápadu, dívat se z okna, ale už o něco pobaveněji, a vystoupit radši o zastávku dřív, aby se mohla projít kolem oblíbené výlohy. To je ona! Anežka se zadívala směrem, kterým se její zrak ubíral kdykoliv, když šla kolem. Ano, byla tam! Kdyby chtěla a mohla, koupila by si ji. Ale na takovou knihu se musí čekat. A šetřit. Však autoři ji také za večer nesepsali!

***

Rozeběhne se po louce. Bosa. Ale nešlápne na včelu, ani na ostrí starého drnu. Nebude sucho, vláhy bude tak akorát, vonět bude léto. Bude tam. V bezpečí samoty, kterou cítí jen venku. Pak ulehne, aby ji nikdo neviděl. Nad hlavou se bude modrá s bílou proměňovat, ale ona bude vklíněna mezi řebříčky, kohoutky a srhy. Nikde není tak svobodná. Někdy, když má jistotu, že je sama, svlékne lehké šaty i prádlo, schová je pod olši a vleze dolů, ke štice. Určitě tam nějaká je. Má celkem slušný revír, Anežce vydá tak na tři tempa, dál už je dno příliš nejisté a rákos nad řekou hustý, tam se štice musí zvlášť dařit. Neodvažuje se ji rušit. Z řeky vylézá opatrně, ještě nikdy nikoho nablízku neviděla, ale co kdyby... Oschne na velkých kamenech na mělčině, oblékne se a cestou domů jí lokny skoro proschnou. Jsou těžké, to asi tím bahnem a řasami, ale umyje si je až večer. Řeka totiž voní i ve vlasech!

***

Je nestoudné myslet na doteky dosud nepoznané?

***

Kočky se uložily v černých rakvích z tenkých prken. Natřené jsou jen zvenku. Jakub jich má za dveřmi po každé straně asi pět. Jsou naskládány vedle sebe, i v sobě. Nikdo se na ně většinou už nedívá. Patří sem. Jen občas některá ubude.

Nepůjde tam, říkala si. Už určitě přijde. Aby šla pro tatínka jako nějaká nedočkavá ženská! Ale měli by už jet. Kolik těch zabíjaček vlastně dělá? To budou určitě dvě. Včetně prejtu.

A jitrnic; jestli neprasknou střeva, to podle toho, čím Jakub krmí...

Za vraty na ni čekalo třináct štěňat Jakubovy Čuby. Jejich matka ji chňapla za rukáv a vedla ke dveřím. Chlazení na mléko bzučelo z mlíčnice a tatínkův hlas se prosadil i přes volání roztoužené jalovice.

Jsou nahoře ještě ty fresky? Lezli tenkrát do koruny stromu, který před zámečkem už nestojí, aby je viděli. Zaklepe, i když ví, že nikdo neuslyší. Tak tedy vejde bez vyzvání.

Jak to asi vypadalo na Katzově statku? Když ještě nestálo levé křídlo vepřína. A pan správce neodjel do Osvětimi.

Otevře pomalu, Čuba se jí stále drží. Jsou tam. Rakve i kočky. Tatínek v kuchyni krájí sádlo. Už chtěl jít... Kuřata na velkém dubovém stole pod zářivkou štěbetají a zapáchají.

Paní Saboková u plotny nestojí. Leží v nemocnici. Má pěticentimetrovou jizvu na srdci.

Jde napřed. Na strop ze země stejně neuvidí, počká na tatínka doma.

„Napřesrok už dám těch brambor míň,“ řekl tatínek, aby pak vysázal o čtyři řádky víc.

„Jakub si konečně našel holku,“ povídal Anežce tatínek. V pohřebnictví. Také snad dosud nepotkala toho pravého. Třeba se bála lidí, napadlo Anežku už víckrát, jako teta Markéta... Živých lidí. S mrtvými byla ráda. Prý si s nimi povídá. Některým i zpívá. Když začal Jakub pracovat v pohřebním ústavu, nevšiml si jí. Až jednou – česala zrovna nějakého bělovlasého pána a zpívala mu „U panského dvora“, Jakuba si nevšimla. On jí ano. Párkrát ji svezl tmavomodrým pohřebním fordem a minulou sobotu strávila u něho na statku. Tatínek říkal, že Jakub rodinu už moc potřebuje.“ Kristova léta dávno za sebou a – nebude se přece na statku takhle dřít nadarmo. To dá rozum.“

Anežka si cestou domů zpívala, aby slunce ještě nezašlo, ačkoliv byla dávno tma. Ve vsi svítila každá druhá lampa – tady se šetrí – a stíny ji předcházely.

Když se vrátili od pana Voříška, bylo už pozdě. Přijeli s Jasněnkou akorát, říkal jim. Zítra už by bylo po všem a kdoví, kdy by se kůzlat dočkali. Anežce se líbí veliké obrázkové jmenovky, které má každý kozel pana Voříška nad kotcem. Největší – s ptáčky a kytičkami – patří kozlu Heřmanovi.

Teta Markéta měla taky kozlíka. Jmenoval se Kaštan. Neměl rohy a byl velice přátelský. Anežka na tetu často vzpomínala. Hlavně na doby, kdy ji ještě znát nemohla. Teta bývala prý největší krasavice v okolí. Babička si stěžovala, že nikoho neposlouchala a co si zamanula, to dostala. Na nic – a hlavně na ni – se prý neohlížela. „Když si usmyslila, že si bude mýt vlasy tak často jako nějaká herečka, hřála se u nás voda – a to bylo vody! – třeba do rána. Ale ne, když chtěla být tak módní, tak ne, aby si je ostříhala – jako ty herečky – to by bylo aspoň o necky míň vody. A v neděli si je nesplétala!“ Babička Anežce o tetě často vyprávěla. Aby nebyla tak nedobrá jako ona. A Anežka měla tetu, i když už jí to nestihla říct, navzdory babiččiným výchovným snahám, stále více ráda. Ráda si představovala mladou Markétu u piana. Teta si usmyslela – mohlo jí být tak šestnáct, sedmnáct – že bude hrát na piano. Babička jí to velmi zazlívala. Po tatínkově smrti zůstaly samy holky s maminkou a musely se otáčet. Ale Markéta si piano prosadila. A v neděli, než šly do kostela, sedla k němu – jen tak v prádle (tím byla babička obzvlášť pohoršena) s rozevlátými vlasy – a hrála. Jednou k nim přišel sedlák Vojta a Markétu viděl! Nabízel všem třem pěkné živobytí, jen když si ho Markéta vezme. „Jenže ona byla tak sobecká, že mu řekla ‚To myslíte jen žertem, že kmotrě?‘“ Babička mockrát vzpomíná, jak by se byly měly... Ona by tedy rozhodně neodmítla! Jenže ji nechťel. Vojta chodíval každou neděli kolem jejich stavení a Markéta se na něj ani neotočila! Zabrána do svých melodií; s bosýma nohama na pedálech a s vlasy barvy zralého obilí, nebo slunce? sahajícími pod pás. Anežka si představuje, jak musela být teta krásná!

Mnoho mužů chtělo Markétu Kratochvílovu. Nedbali toho, že se její matka jako první v okolí rozvedla, a to měla dítě! a vzala si starého mlynáře, u kterého sloužila. Ten sice její dceru Milču moc v lásce neměl, však mu taky na krku nezůstala, odešla do služby do Sudet. Mlynář měl se svou novou ženou dvě dcery. Markétu a Květu, Anežčinu babičku. To on prý Markétu tak rozmazlil, říkala babička. „Ona směla vše, tatínek ji protěžoval. Když jsme zůstaly samy, bez tatínka, neměly jsme to snadné. A Markéta nám to nijak neulehčovala.“ Milča si zvolila klášter. Tedy až potom... Květa si myslela na sedláka Vojtu, ten si zas myslel na Markétu.

A Markéta? Na koho si myslela ona? Jednou, bylo to už po té mrtvici, teta nevěděla, co mluví, říkala stále nějaké jméno. Heinrich. „Ach, Heinrich!“ volala jako ve snách. Kdo byl Heinrich, však Anežce nikdy neprozradila. Ale na piano hrávala až do konce. Jednou ji našli nahou, prochladlou na kost, protože v obýváku se ještě netopilo, jak hraje lidové písně. Nevěděla, jak se jmenují její příbuzní, ale klávesy rozhýbat nezapomněla. Zpívala si klepavým hlasem a oči měla zavřené. Možná se tehdy – stejně jako Anežka – snažila vybavit si ty doby, kdy měla vlasy pod pás a někomu říkala Heinrich. Anežka si v té seschlé postavě s šedými vlasy, babičkou pečlivě ostříhanými, snažila představit onu krasavici, kterou měla ve

své sbírce rodinných fotografií. A chvílemi se jí zdálo, že se vlastně nezměnila. Jen ta její krása jinak vypadá.

***

„Mně bylo bez chlapa dobře,“ říkala babička. „Já si dědka vzala ze soucitu. Pořád za mnou chodil a měl smutnej pohled – von mě dědek úplně pronásledoval – pak jsem mu řekla, že si ho nevezmu. Hodila jsem mu ten prstýnek na zem (zřejmě scéna z babiččina oblíbeného seriálu) a von se rozbrečel. Jako malej kluk brečel. Tak mi ho bylo líto. A řekla jsem „teda jo“, a jak mně bylo bez chlapa dobře! Já mohla zůstat tak. Teta Milča mi dobře radila. Vona Milča byla strašně pobožná. Chodila za panem farářem několikrát do týdne, nosila mu svíčky a pečeni, koláče... A sama vod sebe uklízela na faře a v kostele zametala a kytky měnila, vodu teda. Vona nebyla Milča nijak hezká. Takovej velkej nos měla a křivý nohy. A všechny nemoci, tak dycky smrděla těma mastima. Ale v jednom měla pravdu. „Kdybych ho nepotkala, jak bych se měla,“ říkávala.“

Jenže ho potkala anebo on potkal ji. Možná nebyla tenkrát tak ošklivá, jak ji babička pamatuje. Jen jednou ji potkal. Jen tenkrát. Na seně. Otavy to byly. Sluncem a potom se leskl.

A ona zapomněla na to, co říkal v neděli pan farář; on asi žádného faráře neslyšel, tak neměl na co zapomenout. A potom odjel.

Z východní fronty si přivezl Jelenu.

O Milčinu duši se staral pan farář a o malého Františka babiččina maminka.

Jak by se asi prateta Milča měla, kdyby ho nepotkala?

Babička prý dědu zachránila. Často to říká.

A koho děda zachraňoval?

Voda se vsákne líp

„Jedno ti povím, holka. Kdyby mužský každej měsíc krváceli, neměli by potřebu mlátit se někde ve válce! ‚Zem zbrocená krví borců...‘ Co to je?! – – – A kdyby náhodou ještě někdy někoho porodili, měli by tý krve vo tolik míň, že by si jí jináč vážili. A těch narozenejch teprv!“

Anežka přemýšlela nad slovy tety Markéty i teď, když se snažila mezi vojáky na zažloutlé fotografii objevit svého pradědu. (Bál ses flint, co se ti stalo? Nebo jsi prostě jen tenkrát nemohl říct, že jsi pacifista a zůstat doma?) Z takových výkresů by Anežčin praděda dnes trojku rozhodně nedostal. Učitel by byl rád, kdyby to takhle vůbec někdo dovedl... „Časy se mění, jen mužská umíněnost zůstává,“ říká Věra. (Všechno latinsky, její tatínek byl latiník.)

Ještě mu nebylo osmnáct, když narukoval. Narodiny oslavil? na frontě. „Podle postoje,“ řekla babička, když svého tatínka Anežce identifikovala. „Hned na první pohled. Podle postoje. Takhle vždycky stál, pamatuješ?“ Jenže nepa-

matovala. Škoda! Umřel dřív, než se narodila. Prohrabávala se zápisky z války i těmi o dojvosti krav, fotografiemi a školními výkresy. Byl blízko. Váhavý a tichý. Trochu nejistý. Kdo by nebyl.

Takhle se dneska osmnáctiletí kluci nedívají. Do země; i když do objektivu. Kdo byl, byla?

F. P. a P. Č.? Psal jim, jak uvádí v zápisníku. Často. Dopisy určené jinému adresátovi se nečtou! Napadlo ji, když otvírala první – jenže – co kdyby byl od F. P.? Nebyl. Byl od babičky, když ještě nebyla babičkou. Potřebovala omluvenku na internát...

Věděla, že se nezlobí. Rozuměl jí. A ona chtěla rozumět jemu. Přece nemůžou ten dům jen tak zbourat! Nemůže dopustit, nechtěl by...

V jednom výzkumu zjistili (kdo, to nikoho nezajímá, prostě zjistili), že ženy přispívají ve veřejných sbírkách (pro děti, nemocné, postižené, hladovějící atd.) více než muži. Hypotézy oslovených sociologů, psychologů aj. tvrdily, že je to naprosto přirozené. Anežka zatím žádný výzkum nepodnikla, ale také něco zjistila. V jejich městě existovalo mnoho pohřebních ústavů. Ani jeden nenesl jméno mužského majitele. Všechny vlastnily ženy. Takže ženy i více lidí pohřbívají?

Ukryla se do chaloupky po pradědovi a prababičce. Déšť zlehka ustával. „Sundám ti je,“ našel ji tatínek. Ukázal na zarámované fotografie na stěně, nad postelí, která tam už nestála. Prababička s malým děvčátkem, děvčátko s věnečkem z bílých kvítků ve vláskách. Malá babička Adina. Dívala se směrem k obrazu Panenky Marie. „Děkuju,“ odpověděla a bála se, že je tatínek opravdu sundá. Odnese je z místa, kde jsou doma. Odnese je a jejich dům zbourá. Nebo jej nikdo nezbourá, ale bude se muset dívat, jak spadne sám. Ale – dokud babička – tak přece musí stát! i když nepřijede, už se asi nikdy nepřijede podívat tam, kde se narodila. Nechodí. Nebyla ani na tetině svatbě. Nepřijede. Neviděla by – ale stejně ještě nesmí spadnout! Kdyby babička přijela...

Země nedovedla všecku tu vlhkost pojmout, voda stála v polích i v lukách. A to se vsakuje líp než krev... Anežka přišla až k lesu, kterým se kdysi k Sadové prodírala armáda, v níž praděda Josef ještě bojovat nemohl. Naštěstí, řekla si. Narodil se o 31 let později.

***

Kdyby nekrvácela, možná by chápala, napadalo ji. Rozuměla by lépe nadšenému výrazu kolegy uprostřed výstavy zbraní třicetileté války. Viděla kov a cítila jeho chlad, tupý chlad. Nic víc. Neměla pochopení ani pro lovcovo ráno. Nikdy nesesedla na čekané, nezahřívala zkrehlé prsty, aby lehce přimáčkly kohoutek... Neplivala mlhu a nebála se zakašlat. Pokud by potkala jelena, nechtěla by, aby to bylo jejich poslední setkání. Často vzpomněla na vycpaného dědečkova. Jen kdyby neměl tak matné oči, říkala si, když pod ním procházela. Visel v obýváku

nad sekretářem. Vlastně tam visí i dnes. Je možná jediný, kdo zůstal v té místnosti na svém místě. „Byla to čistá komorová rána,“ vyprávěl tatínek.

„Jen beknul, napřímil se – a tak zvláště se zabořil do země.“

Kdyby tam byla s nimi, zakašlala by. Nechala by ho zmizet s laněmi daleko od očí střelcových.

Bojoval Markétin Heinrich taky ve válce? V té další, samozřejmě... A na které straně?

Chlad, potom horkost. Dívá se voják tomu druhému do očí? Nebo cítí jen vlhko v botách a kyselý dech, svůj i ostatních? Praděda Josef měl tři „kvéry“. Asi s nimi po té Itálii jenom nechodil. Asi. Jakýsi Vašek – určitě by byl taky něčí praděda, kdyby se vrátil – tam zůstal. Byl raněný. Tak ho nechali v nemocnici. Řekli jim, že pro ně pošlou. To bylo naposledy, kdy spolu mluvili. Nebyl čas vracet se pro raněné. Ustupovalo se rychle.

O čem má Anežka učit studenty? Idea bleskové války, její kolaps, vojáci na frontách, které se tak špatně pamatují, lépe si bitvy vybavíte po roce, tak tedy chronologicky. Plyn, tank, letadla. Ženy v továrně. – Je to válka, kterou prožil praděda? Jak má mluvit o něčem, co sama hledá v krabici s poznámkovým notesem, dopisy a vyznamenáními! Horečka. Hlad, přepadení, jídlo, bedničky z domova, lístky domů a těm, které nerozluštila, noční hlídka. Praděda zřejmě Adeste fideles nezpíval. Podle vysvědčení nezpíval nejlépe. Ale učitelé byli tehdy asi vážně mnohem přísnější. Jak smrdí zákopová válka? Jako strach, promočené boty a jakási očkovací látka, po které praděda tak omarodil? Hnis a kůže?

Ve městě les není

„Ále, von je zas na chalupě. Já mu říkám, to tě to furt baví, jezdit sem a tam? Co tam jako děláš? A von mi říká: „Sedím a topím. No, a to můžeš přece dělat i doma! Kvůli tomu se přece nemusíš harcovat někam do lesa, ne? No dyk to je úplně stejný, ne! Říkám, že je praštěnej, v jeho věku.“ – „Chcete pustit? Sedněte si!“ – „Ne, ne, děkuju. Jedu jen jednu zastávku.“ – „Já nevím, my máme s babičkou taky chalupu, u Rokytnice. A já tam sem moc rád. Dyž sedíte, díváte se z verandy ven, to, to je prostě, vite, to nejde srovnat.“ – „Balzám na duši –“ – „Tak, tak.“ – „A no jo, já vim, nejni to úplně stejný, asi jo, já jen –“

– „Tak se mějte, nashle.“ – „Vy taky, hlavně to zdraví! Co už potřebujem?!“

Možná kdyby nepoznala... Vystoupí u parku a zkusí to. Jenže tušila, že se nepřesvědčí. Už ví. Lapá po dechu, nevoní, jako tam –

Bylo to mnohem těžší než s Ježíškem.

Když bylo Anežce pět, řekla jí babička, že Ježíšek není. Ani prý nebyl. Je to taková pohádka pro malé děti. Ale pohádky také nejsou. A Anežka už není malá,

po prázdninách půjde do školy, tam už na takové hlouposti nikdo nevěří. Ale před Matějem má dělat, že Ježíšek je.

Anežka plakala a nevěřila, že nemá věřit. V první třídě chtěla děti poučit, že jim žádný Ježíšek dárky nepřinese; divila se, že na něj všechny čekají –

Jestli o tom, že není, ví jenom ona, napadlo ji, bude dělat, že to neví, a třeba zapomene, rozhodla se. A zapoměla; téměř zapomněla... Protože s Ježíškem jsou Vánoce lepší!

Nepodařilo se jí přesvědčit své luční a lesní vlání, že zvládne žít ve městě. Cítila, že se její plíce marně snaží nadechnout, asi se v žábry vážně nepřemění...

Stébka trávy prorůstají novou kostkovanou dlažbou. Anežka přemýšlí, jak je to dlouho, co prostor před halou nově vydláždili. Určitě ne víc než tři měsíce. Trs je ještě malý, ale tmavě zelený, silný jako ty na louce u řeky – pere se s kamenem a maltou. Vítězí. Než ho vyškrábnou –

Počká na spoj. Tady tenkrát potkala svého němčináře z gymnázia. Vždycky se zatvářil zálibně, když po něm studenti opakovali obsah Goethova románu. Snad se mu v očích špatně ukrývalo i nadšení, když došli k větě *Eine Welle von Selbstmorden!* Anežce se zdálo, že v té chvíli i zapomněl být smutný. Měl rád ten příběh. I oblečení, dodávala s potěšením Bára. Profesorův život ale Werthera moc nepřipomínal. Možná nenaplněností? Přál si, aby... A čím vlastně naplňoval svou ženu on – když na ni ztěžka uléhal a sténal – únavou? vášní? – byla to láska?!

Anežka slyšela, že bojuje s nemocí. Potkala ho loni. Šedivého a křehkého. Nemohla pochopit, proč se jej tak bála. Měla strach z těch chvil, kdy u zkoušení třeba půl hodiny ověřoval svou teorii, že pohledné dívky nemohou umět na výbornou. Bylo jí ho líto. Nebyl zlý. Jen nebyl šťastný.

Bojuje prý statečně. Anežka nechce, aby prohrál. *Bud' muž a nenásleduj mne.*

Nějaký starší pán počůral sedadlo v trolejbusu. Ale Anežka si naštěstí radši nesesá. Pach nemytých – i těch mytých – zpocených těl se mísil s rozkládající se močí. Kyselá zatuchlina, vlhká, ale jinak než podzim na vsi, obsáhla celý prostor dopravního prostředku.

Až přijede domů, vymění kočce písek.

(Výňatek z rukopisu „Věci, které se snadno zapomenou“.)

Eva Černošová (1982 v Pardubicích). Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity v Hradci Králové (obor Český jazyk – Dějepis pro SŠ). V současné době žije v Hradci Králové, učí na gymnáziu Boženy Němcové. Pracuje v obecní knihovně, zpívá ve sboru, studuje zpěv sólový. Její tvorbu pozitivně ovlivnili vynikající učitelé – na gymnáziu básnířka Lenka Chytilová a na univerzitě doc. Jan Dvořák, který ji přesvědčil, aby svou práci také publikovala. Díky němu tak vznikla prozaická

prvotina (Eva Kulhánková: Nezdálo se mi nic, vydalo Adante Cantabile, Gaudeamus, 2006). Je vdaná, manželem ječ Jan Černoš, malíř a grafik.

JOSEF KREČMER

ÚLETY

„Tolik zbytečných krámů schováváš,
že někdy se můžou hodit
a desítky let pohřbíváš,
strháváš jako staré tapety.“

„Tenkrát byla jsem hloupá,
věřila na lásku a tys mě ukecal
dnes tomu říkají úlety.“

A jak se jí oči smály
Tak jako před lety

„Dávné úlety – staré tapety
tapety – úlety...
Nejspíš je to, hochu, tím,
Že jsme víc než trochu zestárlí.
Co koukáš jako kdybys chtěl?
Jo, jsem ráda, že tě mám
Dnes ale ne – bolí mě hlava
A berou mě záda ---.“

- Některá současná díla připomínají koláž z děl jiných autorů.
- Sejdou-li se v září tři ženy, začíná babí léto.
- Ve vaně ji trápila představa, že je nahá, proto si napustila vodu.
- Na rozdíl od dobrých skutků se ostatní vyplácejí.

AFORISMY Františka Uhra

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

JULIE MILETÍNOVÁ

PERNŠTÝNSKÉ NÁMĚSTÍ

(V. Nezvalovi)

Jen já vím, kolik poslů přicházelo
A co náruživých sousloví vtěsnilo si pod kabát

Celé to bylo jen hra
vlídný poetismus
tak legrační, že smích se rovnal slzám
a z převrácených hodnot se stávaly absolutní

Všechno se tetelilo nadšením pro věc
a ta se měla co nevidět zřítit z nebe
jako sestřelený aeroplán

V onen den
nikdo si nevšiml té, co stojí za stěnou
plstěný kabátek – petrohradský steh
ta dívka, žena chceš-li
vypila ráno s kávou i hrst rakouských krejcarů
proto od té doby vášnivě a tvrdošjně platí něhou

Jedna z básní Julie Miletínové, její sbírka *ANDĚL Z MĚSTA EN* vychází společně s *Kruhem 25*. Vydal Oftis v Ústí nad Orlicí pro Středisko východočeských spisovatelů v Pardubicích, editorem je Jiří Faltus.

- **Lidstvo je nepoučitelné, vybírá si špatné učitele.**
- **Rytířství se vytratilo, lancknechti přežívají.**
- **Známe hodně Koniášů. Napsali málo dobrých knih.**

AFORISMY Františka Uhra

PETR HARAŠTA

Limeriky

STRACH Z PAVOUKŮ   STRACH Z VLASTNÍ OSOBY

Jedna stará babka z Výravíc,
bála se sklípkana čím dál víc
Když se ptali: „Copak dělá?“
Odpovědět nevěděla.
Ta stará babka z Výravíc.

Ten nesmělý kluk z Poličky,
klepal se při každém slovu,
znovu a znovu a znovu,
Srdce mu skoro nebije.
Ke klukovi z Poličky dorazila autofobie.

V neděli k nám chodí teta Miluše,
s ní i její milovaná tarantule příkluše.
Naštěstí bývá ve sklenici
pod pevným víkem.
Teta, chovatelka pavoučic Miluše.

HOST KRUHU 25 – ALŽBĚTA HUBÁLKOVÁ

OTISK ŽIVOTA BEZEJMENNÉ

Stále mám před očima boubelaté osmileté děvčátko. Sedávalo na stráni, v trávě plné pampelišek. V prstech svíralo obyčejnou tužku se špičkou neuměle ořezanou, na klíně mu ležel malý sešitek.

Slunko prohřívalo vzduch, závan větru se lehce dotýkal a ševalil v korunách stromů, rozhoupal stonky trav, rozvlnil na polích jarní osení.

Dívěnka hleděla do dálky hloubavýma modrýma očima. V její mysli se odvíjely myšlenky jako klubko nití. Tváře jí hořely zanícením, když tiskacími písmenky zapisovala slovíčka, skládala rým k rýmu. Oblá ramínka se jí při zdařilém veršičku napřimovala důležitostí.

Jak pramínek čisté vody prýštící ze skály se v ní znenadání zrodila touha po knížkách a po literatuře. Ještě nechápala pravou podstatu života a vzdělávání, ale už nyní, při tvoření veršičků, se cítila šťastná a spokojená.

Vysedávajíc o samotě nejednou zaslechla v koruně stromů šum stříbrného větru, nejednou okouzleným pohledem spatřila v dálce siluetu bílého koně s růžovým chřípím. Hříva mu ve větru vlála, rudé jiskry litaly od kopyt.

Netušila ještě, ale v podvědomí začínala pocítovat, že se sblíží se tvořivou činností, s krásou literatury, v níž člověk překonává svou vlastní hranici.

Míjel rok po roce.

Z modrooké dívky vyrostla mladá žena, toužící po krásné a veliké lásce.

V osudnou chvíli se rozhodla pro život s vdovcem, s rolí nevlastní matky.

Všemi smysly vnímala nový život. Muže i děti milovala, snažila se splnit každý úkol, každou povinnost, a nezakopnout. Bezmezně věřila v lásku. I přesto dostávalo manželství trhliny. Mezi ní a mužem rostlo nepochopení. On byl tvrdý realista, ctižádostivý a chladný, ona romantická citlivá duše toužící po lásce. Upnuta k práci a k péči o děti, přesto strádala. Hledala pomoc v netušeném rozptýlení. A tu se v ní opět probudila vášně ku psaní. Psaní pohádek a články do novin a časopisů jí dodávaly útěchu a potěšení. Posilovaly ji ve vyčerpávající, nikdy nekončící práci.

Ale pochopení u manžela nenašla, naopak. Svě vášně se už nemohla vzdát. Psávala tajně. Bylo to těžké. Řádky, které se objevovaly na papíře, byly vlastně rozptýlené myšlenky, bylo to živoření. Trápilo ji, že je nevzdělaná. Chápala bohatství života, ale nedovedla to ztvárnit. Viděla se na hladké šikmé ploše, po které se beznadějně šplhala vzhůru.

A od té doby, co ji poprvé uhadil, cítila, jak se v ní rozrůstá prázdnota. To ji přivádělo do duševní deprese, kdy ztrácela chuť do života. Jako každý, kdo ztrácí, hledala vinu kolem sebe, ale málo u sebe samé. Byla příliš důvěřivá, pokorná a průhledná. Nedokázala být ženou – diplomatkou. Nevěděla, že žena musí být tak trochu i potvora, jinak zkusne, zhořkne a zůstane jí jen byt k úklidu a oči pro pláč...

Na to ale přišla pozdě, když všechny malichernosti, rozpory a křivdy pozemského světa urovnala smrt...

Starší žena, ale ještě svěží a s jiskrou v oku, se vrátila ze hřbitova domů. Poklidila drůbež, urovnala něco v domácnosti. Pak usedla ke stolku v koutku svého bytu. Zde, u knih a nad papírem, s tužkou v ruce, trávila milé chvíle svého podzimního života. Stále v ní byla skryta palčivá a podvyživená touha vychutnat opojení z tvořivé literární činnosti.

Psaní je kruh. Člověk z něho může ven, ale vrátit se musí, nebyl by šťasten. I ona se vracela – stokrát... Neměla zázemí, vhodné podmínky pro práci, mnohdy i čas, ale vrátit se musela. Vyly to zoufale opakované pokusy někde se zachytit, uspět, udělat malý krůček vzhůru, mít trochu štěstí...

Léta, kdy je člověk schopen něčeho dosáhnout, jsou pryč. Mihla se kolem ní jako ten bílý kůň s vlající hřívou, s jiskrami sršícími od kopyt...

Žena se pousmála a otevřela svůj deník. Vypsáním úhledným písmem vepisovala záznamy, snad pro potomky nebo jen tak... Kromě maličkostí velké štěstí při psaní neměla. Ale rodina, zdravé děti a vnoučata, to je přece také štěstí. A během života si vyplňovala volné chvíle psaním pro radost a klid své duše, i to znamenalo kousek štěstí. Vždyť není nic horšího nežli před koncem svého života lkát nad zbytečně promarněným časem.

(Alžběta Hubálková žije v Orlickách u Letohradu.)

HOST KRUHU – PAVEL ZEDNÍK

DŮVĚRA

Po každé zimě přijde jaro zas
i po té nejdelší
To vědomí tě hřeje
a konejší

Po každém pádu musíš povstat zas
i když je plný bolesti
A nesmí pohltnout tě sráz
ani v neštěstí

Po každé noci přijde den
i po té nejdelší
Proto měj slunce rád
i chléb vezdejší

(Emeritní středoškolský profesor a literární publicista Pavel Zedník žije v Havlíčkově brodě. Dlouhá desetiletí věnuje intenzivní a neobyčejně zasvěcenou pozornost literární historii i současnému literárnímu dění na české straně Vysočiny).

HOST KRUHU – MARTIN KOLÁŘ

OČI MILUJÍCÍHO

Jsi zátrak.	Oči milujícího.
Jsi slunce.	Jsi světlo existence.
Jsi stráž.	Jsi mé zlomené srdce.
Jsi modré nebe.	Lásko, jsi řeka vody živé.

Jsi úsměv.	Lásko, volám tě.
Jsi pláč mého srdce.	Lásko, potřebuji tě.
Jsi štěstí života.	Lásko, dotkni se mě.
Útěcha a pohazení.	Lásko, uzdrav mne.

Lásko, přijmi mne.
Lásko, obejmi mne.
Lásko, prostup můj život.

(Martin Kolář – 23 let – žije v Malči u Chotěboře. Pracuje v zemědělském družstvu. Básně píše od chlapeckého věku. Jeho tvorba je velice osobní, píše o svém vnitřním světě a přírodě. K jeho největším vzorům patří libanonský spisovatel, básník a malíř Chalil Džibrán.)

Valná hromada ústřední Obce spisovatelů v Praze

(Informace)

V sobotu 16. července 2011 (tedy v naprosto nevhodné době dovolených), byla konečně předsedou Obce Vladimírem Krivánkem svolána valná hromada, která měla rozhodnout o další existenci, či formě přežití této organizace. (Členové výboru ovšem volali po okamžitém svolání valné hromady již od dubna). Jestliže ji předseda svolal až v červenci (jako důvod uvádí nemožnost sehnat vhodný prostor), sám jistě věděl, že účast nebude velká. Asi proto umožnil předem jakési anketní korespondenční hlasování (respondenti, kteří většinou vůbec neměli představu o reálné situaci, se měli vyjádřit, jsou-li pro zachování Obce či nikoli). Do Výboru, který se konal chvíli před vlastním zasedáním pléna, přišel pan předseda s oznámením, že masivní většina členů je pro zachování Obce, přičemž ovšem poměr číselně nevyjádřil, ani neupřesnil, kolik vlastně členů korespondenčně hlasovalo. Napadlo mě, proč nepřijela masivní většina svůj názor podpořit? I ke mně se totiž po emailu dostaly některé ohlasy – např. „...že je třeba o problému rozpoutat živou diskusi v médiích,“ což svědčí o naprosté

neznalosti situace. V jakých médiích, když se o náš problém fyzicky téměř nikdo nezajímá? A kdo bude tu diskusi rozpoutávat, když na samotné valné hromadě diskutovali asi 4 lidé?

Zasedání pléna bylo záležitostí opravdu tristní. V jednacím sále Magistrátu hlavního města Prahy na Mariánském náměstí zasedla žalostná hrstka staroušek a stařenek (cca 50 z 614 členů Obce – včetně doprovodů) – za absolutního nezájmu médií (konkrétně – nebyl přítomen ani jediný novinář, který by měl potřebu na něco se zeptat). Ignorance společnosti v okamžiku, kdy se má rozhodovat o zániku nejvýznamnější spisovatelské instituce ve státě, je opravdu zarážející... Kde je ta doba, kdy se v průběhu zasedání této organizace tísnily před vchodem do budovy davy novinářů, žádaly o rozhovory a čekaly nejen na závěrečná usnesení, ale na každé slovo literárních veličin. Kdo je viník? Na koho ukážeme prstem? Nejčastěji křičíme, že společnost. Většinou souhlasím, klima opravdu není pro nekomerční umění příznivé, ale neodpustím si trochu kritiky i do vlastních řad:

Copak tato společnost neposkytla na nejrůznější akce v minulém „máchovském“ roce 4,5 milionu. korun? Ve zprávě předsedy jsme se dozvěděli, že akce byly úspěšně zrealizovány, správně vyúčtovány – a o necelý půlrok později nemá Obec ani na svou vlastní likvidaci? Také zpráva předsedy revizní komise Pavla Weigla nás ujistila, že hospodaření Obce bylo v pořádku ...

„Resuscitace“ Obce, tak vášnivě proklamovaná V. Křivánkem při přebírání vedení po E. Kantůrkové, se úspěšně zdařila, ale pacient se zmítá v agónii. Jak to? - Neměli bychom se trochu zamyslet sami nad sebou? Má vůbec právo na existenci a zatěžování společnosti organizace, jejíž vlastní členové o ni nemají valný zájem?

A mám-li zamířit přímo až do řad nejvlastnějších, tedy do řad spisovatelů Východních Čech, musím smutně konstatovat, že ze sedmadvaceti spisovatelů, členů OS (a někteří o přijetí opravdu hodně stáli), se valné hromady kromě mne, zúčastnil člen jediný – Milan Dušek. Není mým úkolem zkoumat, kdo z jak závažných důvodů nemohl. Chci na tomto místě naše členy pouze informovat o závěrech jednání:

Tedy: ústřední Obec spisovatelů zůstává zachována. Našlo se totiž jedenáct statečných (já jsem nekandidovala), kteří si z rukou Chárona nechali vtisknout veslo do ruky . Nový výbor, jak ho zvolila valná hromada, tedy tvoří – uvádím podle počtu hlasů: Tomáš Magnusek, Jaroslav Holoubek, Lydie Romanská, Ivo Harák, Zdeněk Rosenbaum, Milena Fucimanová, Vladimír Stibor, Františka Vrbenská. Revizní komise bude pracovat v tomto složení: Petr Kovařík, Vlado Ríša, Alois Marhoul. Přejme jim, ať se jim obnovení cti a slávy české Obce spisovatelů podaří.

V naprostém závěru schůze jsem si dovolila konstatovat, že „ne všechno, co tu bylo dnes řečeno je pravda, zejména, co se týká kolektivních členů,“ ale vzhledem k tomu, že v sále zbyla již sotva polovina členů, nikdo tomuto sdělení nevěnoval pozornost.

Závěrečné usnesení bylo přijato – a já jsem, z titulu své minulé funkce, požádala začlenit do něj požadavek, aby na schůze nové rady byli zváni zástupci nejen regionů, ale všech kolektivních členů (na nich pak záleží, chtějí-li se jednání výboru zúčastnit) a aby všem předsedům kolektivních členů byly také zaslány zápisy z jednání výboru a pozvánky na akce.

Odstupující předseda Vladimír Křivánek slíbil, že nový výbor svolá on a celou agendu Obce předá zvolenému předsedovi. Zatím se tak nestalo – nedostala jsem ani zápis z jednání valné hromady, proto nemohu poskytnout více informací.

Obec moravských spisovatelů se ovšem ohradila a chce celou valnou hromadu anulovat (kvůli nevhodnému termínu, někteří prý dostali pozvánku dva dny před konáním akce), ale nemyslím si, že by tento požadavek mohl být akceptován, neboť podobnou situaci stávající stanovy neřeší.

O dalším vývoji situace budu průběžně informovat na našich webových stránkách.

Marcella Marboe

Komentář k výnosům a nákladům Obce spisovatelů za rok 2010 bude zveřejněn na stránkách Střediska východočeských spisovatelů.

RECENZE A OHLASY

AŽ TĚ VYVOLAJÍ JMÉNEM

je třetím souborem aforismů **Františka Uhra**, vydaným opět po dvouleté pauze jako předchozí *Definice poznání (2006)* a *Spadané listí (2008)*. Sbíрку vydalo na sklonku roku 2010 nakladatelství ALFA-OMEGA, ilustrovala a graficky, svým typicky příjemně laděným řešením, upravila Věra Martínková.

Tentokrát je obsah rozčleněn do tří okruhů, přestože o ostrých tematických hranicích mezi nimi hovořit příliš nelze, vše se zde vzájemně prostupuje, námětově doplňuje a překrývá a víceméně oddílům tak více vládne nadhled a vtip, při čemž autorovi nechybí potřebná dávka odvahy poukazovat na neduhy znehodnocující životní prostředí v lidsky rodinném, společensky nebo politicky vymezeném prostoru. A to vše vyjádřeno navíc stručně a výstižně:

„Po propuštění z vězení se věnuje poctivé práci. Vyrábí paklíče.“

A odtud je jenom krůček do oddílu třetího – např. ke sdělení:

„Jako slušný člověk přišel na mizinu, jako podvodník si přišel na slušné peníze.“

Nejen ale v těchto „dobových komentářích“, průpovědích tepajících přežívající morální stav a neduhy, ale i v námětech ostatních aforismů vyniká jejich stručnost, výrazná myšlenka vyvolaná bystrým postřehem, komentující nenásilnou formou i naše obecnější, všední poklesky a „vady na kráse“, které jsme si už zvykli přehlížet, ale s nimiž se Uher jako pozorovatel a účastník, nehodlá smířit. Pro ukázkou jenom namátkou:

„Na umění dneska vydělávají jen ti jejichž práce má k umění daleko.“

„Na všechno kašlal, ale nikdo mu nedal kapky.“

A také něco z poslední části sbírky:

„Moderní výchova dětí vyžaduje značnou odolnost rodičů.“

Lze ještě něco dodat?

Snad pouze vyslovit souhlas s tím, že účinek a celkový dojem ze sbírky je, jako v tomto případě, kdy aforismus vyniká věcností a stručností, dokonalý. O to více pak vynikne jednota myšlenky a slova. Avšak za předpokladu, že z autorova záměru dokážeme vyčíst zájem a snahu o pochopení všeho dění zaznamenaného v seismických záznamech času. Ale kde jinde hledat náměty, než v životě, přitom si umět pohrát se slovy a nevyhýbat se střetům s pózou a frázemi! Předpokládá to opravdu jen maličkost – bohaté zkušenosti, dobré osobní vlastnosti, jejich lidskou podstatu a tvůrčí vyzrálou, přestože počítat musíme neustále s tím, že „*Zkušenost nás učí, že všechno je jinak.*“ Ale jen čekat „*až nás vyvolají jménem?*“

To bychom už chtěli přlíš.

Jiří Faltus

SVĚDEK NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ

Pan doktor **VÁCLAV FRANC** tahá zuby v Nové Pace, spoluzaložil a vede Literární spolek při knihovně Václava Čtvrťka v Jičíně, organizuje literární soutěž Řehečská slepice, protože v Řehči se narodil. Kromě toho vydává kulturní občasník Kobra a časopis autorů Jičínska Čaj. Tedy dost aktivit, aby se mohl stát spisovatelem, což se mu také povedlo a má na to jako člen Obce spisovatelů papír. Ostatně všechna sví konání si pan spisovatel v poslední, šestadvacáté povídce – nekrologu, skvěle propagačně vypsal. Kdo zná současné honorářové zvyklosti, pochopí, že je to opravdu „neplacená reklama“. My můžeme v rámci představení zopakovat, že je autorem mnoha žánrů. Od poezie dětské po „dospělou“, jakož i, a to v převaze, prózy. Na to má vysvětlení: „V poezii mám strach, abych se neopakoval, v próze stále cítím nové nápady.“

Knížka **SVĚDEK NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ** (Vydal Akcent) je v pořadí čtrnáctá, ale v tomhle si autor není jist, kdo by si všechno pamatoval při tolika aktivitách, že? Můžeme zodpovědně prohlásit, že v knížce není jediný vytažený zub, zato spisovatelských zážitků mnoho. A když došly, nastoupila fantazie, ale ona je vlastně taky motivována psaním, čtením, prostě tím zbožím, které si nic jiného nezaslouží, než aby se mu zvýšila DPH. Neboť konání literární je úžasná kratochvíle a Francova knížka to dokazuje. Povídky z literárního života jsou psány sugestivně, a to právem, neboť odrážejí skutečné události, či jsou jim i inspirovány. A tak se tu mnozí z Francova okolí patrně poznají a ne-li, je to jejich věc. Jména jsou samozřejmě levá (tedy ne pravá), ale někteří najdou se tu s potěšením. Jiní možná s rozpaky. Dobře jim tak. Soudím, že kupříkladu pravá Vladana může být polichocena, právě tak ale může mít pan autor jednou rozbité okno a kámen v posteli. Neboť o posteli je v knížce řeč častá. Ale o tom literatura je. Tedy i o tom, jak se k věci lidé z Francova okolí zachovají. Ale o tom máme v literární historii příkladů mnoho, že, mistře Škvorecký. Ne, autory nechci a nemůžu srovnávat. Jen důsledky.

Shrňme. Povídky Svědek neposkvrněného početí jsou o psaní, o lidech kolem něho. V nadsázce o důsledcích, které toto výnosné konání přináší. Václav Franc nemá ani auto, ani mobilní telefon, ani vilu. Umí humor a jeho důsledky si musí nést sám. Poslední jeho knížka je toho všeho důkazem. Na obálce je zasněná dívka s knížkou v ruce, v šatech na ramínku. Ale taky by to mohlo být kombiné.

Bohumír Procházka

(Převzato z Knižních novinek č.7, ročník X/2011)

PROKLETÁ KNÍŽATA

Současný český historický román prožívá období různorodosti v pohledu na události, jednotlivé postavy i nadnárodní vztahy. Nejednou podléhá scestným, češtví, náboženskou i občanskou orientaci obyvatel a českou státnost degradujícím tendencím. Pojem vlastenectví je překrýván děravým pláštíkem servilního evropanství nebo je suplován poněkud vyčpělými atributy. Trochu zahanbeně si to uvědomujeme, když pod názvem knihy čteme: Věnováno českému národu. Tou knihou je obsáhlý historický román **PROKLETÁ KNÍŽATA** (493 stran) spisovatele **Miroslava Skačániho**.

Skačániho odklon do dávné minulosti je pozoruhodným autorským počinem. Hned v úvodním slově konstatuje skutečnost, kterou si příliš neuvědomujeme, když uvádí, že česká historie je krásná. Nezbyvá, než mu dát za pravdu. Především si ceňme, že je prosta výraznějších agresivních tendencí. Měla by v nás probouzet úspornou míru hrdosti a neústupnosti. Skačáni se omlouvá za úsporný styl, jímž je román napsán. Poznamenejme, že je to omluva skromného spisovatele, který

vstřebal množství historického materiálu, než v románové podobě předložil čtenářům velkolepě pojaté události z přelomu desátého a jedenáctého století našeho letopočtu, tak významné pro formování české státnosti. Záměrně se vyhýbá vedlejšími, zavádějícím, nepodstatným a nejednou fiktivním detailům, jimiž mnohá historická díla oplývají, významné události v nich překrývají milostné avantýry a laciné dobrodružné prvky. Pozorného čtenáře zaujme Skačání právě barvitou obrazností, půvabnými, originálními příklady a košatým jazykem, který v současné české próze není běžným pravidlem. Kdo se pozorně začte, uvědomí si, jak vhodným a cílevědomým stylem je román napsán. Věcně, otevřeně, upřímně a především objektivně. Dobrodružné prvky v historické próze nelze zcela pominout, patří k ní, neboť i v oněch dávno minulých časech nastávala tuze zlá období, nejednou se stalo nezbytností hájit existenci každého jedince, formující se národ a národní povědomí. Vždy to vyžadovalo nesmírné úsilí a mnohé oběti. Skačáním popisované události samozřejmě nejsou prosté dobrodružných aspektů, citových vazeb a emotivních prvků.

Z událostí uvedeného období ulpěla většina z nás v paměti strohá kostra školských znalostí, jména knížat, vyvraždění rodu Slavníkovců a snad ještě v českých dějinách (žel) tak častá nesvornost, ohrožující nebezpečněji a hlouběji nad všechna nebezpečí vnější. Tady platí stará pravda, že neupřímný přítel sledující vlastní prospěch je výraznější hrozbou, než zjevný nepřítel. Skačáního Prokletá knížata jsou obsáhlým románem, který upoutá jak zvolenou formou, tak konstruktivním přístupem k dějinným událostem. Je traktován do čtyř oddílů. Úvodní je nazván Romeo a Julie po česku. Milostná zápleтка je sice evidentní a tragická, leč pozor, neobsahuje nic ze Shakespearova lyrizujícího pojetí tragedie, vždyť ještě mnohem později byly příkladně manželské svazky budovány cíleně v zájmu státnosti či hospodářského prospěchu. Ve struktuře druhého dílu je dominantní postavou svatý Vojtěch, následují Boleslav III. a Vršovci. Knihu uzavírá epilog, zavádějící čtenáře na konec roku 1100. S lítostí se dočteme, že rod Vršovců zmizel v propadlišti dějin, stejně jako rod Přemysla Oráče. V průběhu dalších století ovšem zmizela z mapy vůdčích rodů Evropy mnohá vladařská uskupení, to nebylo pouze českou specialitou.

Předností románu Miroslava Skačáního je snaha o absolutní objektivitu v přístupu k historickým událostem a postavám předních protagonistů. Nepodsouvá jim kladné či záporné charaktery, ukazuje je takové, jací patrně byli, jakým jim dovolilo být prostředí a doba. Skačání se záměrně nevyhýbá událostem drastickým, zdánlivě zbytečně i krutým a nemilosrdným, nutno si však zase uvědomit, že taková byla skutečnost, obživu dávala na základě usilovné práce příroda, ale bezpečí, životní jistoty a nadějí znamenal meč.

S decentní elegancí vypravený román si zaslouží čtenářský zájem, v současné historické próze je vybroušeným kamenem. Celým textem prolíná jako nezřetelné

vlákno problematika otevřených i skrytých mezilidských vztahů, v nichž nelze nevidět i didaktické poslání románu, plamen šlehající z dávných ohnišť do dnešních časů, volání po bezprostředním, ničím nezkalené vlastenectví a obezřetné svornosti. To vše Skačání poodkrývá závěrečnou větou: Bůh ochraňuj lidstvo před samotnými lidmi... Právě tady nacházíme vysoce uměleckou formou zašifrovanou paralelu mezi historickými událostmi a současností, vedoucí k poznání, že bychom se leckdy měli před působením negativních vlivů a škodlivých tendencí intenzivně a srdnatě chránit, majíce na vědomí budoucnost národa.

František Uher

OBDIVUHODNÝCH DVACET LET

Od dubna 1990 se datuje vznik Literárního kroužku při Okresní knihovně v Jičíně, dnes Literárního spolku (LiS) při knihovně Václava Čtvrtka v Jičíně. V loňském roce, kdy uplynulo od jeho založení dvacet let, oslavil své výročí vydáním téměř stostránkového sborníku, sestaveného Václavem Francem. V edici Jičínsko jej jako 6. svazek vydala Jičínská knihovna za finanční spoluúčasti města v nadprůměrném nákladu 500 výtisků. Výběr dokumentárního materiálu svědčí o značně bohatých aktivitách kroužku/spolku a jeho širokém zázemí autorském i okruhu dalších příznivců a spolupracovníků. Východočeskému středisku spisovatelů, do jehož řad byli tento rok přijati mnozí členové LiS je sympatická nejen územní blízkost, ale hlavně vzájemná zájmová spřízněnost, stojící na počátku obou sdružení, tj. činnost navazující na zkušenosti okruhu pracovníků a autorů bývalého nakladatelství Kruh v Hradci Králové, jako například J. Dvořáka, M. Kubátové, L. Chytilové a dalších.

Spolek nepořádal pouze besedy, už koncem roku 1992 vydává svůj první almanach, a v následujících letech se objevují další (celkově jich bylo vydáno šest). Vývoj však pokračuje, činnost a aktivity spolku se rozšiřují – zve mezi sebe renomované autory (např. J. Žáčka, I. Klímu, K. Sýse, E. Kriseovou, J. Horšila, S. Antošovou aj.), vystupuje na pohádkovém festivalu, členové se úspěšně zúčastňují literárních soutěží, publikují v denním tisku i na internetu, vydávají sborník k 10. výročí spolku, V. Franc zakládá edici Profily, světlo světa spatřuje první číslo kulturního občasníku Kobry, vycházející od listopadu 2000 do dneška.

Protože v této krátké upoutávce nelze popsat a rozvádět veškeré spolkové aktivity, veřejná čtení, diskuze, vydavatelskou činnost, literární (i mezinárodní) kontakty, soutěže (Řehečská slepice, Jičínské poetické jaro), vydávání ČAJE – časopisu autorů Jičínska pro dobrou pohodu, spolupráci s řadou literárních sdružení, vystoupení (o Petru Bezručovi, na Dnech poezie v Broumově aj.), alespoň konstatujeme, že i vše další je určitě hodné obdivu! A jak sám uvádí neúnavný organizátor a duše většiny aktivit V. Franc ve svém Slovu na závěr

publikace: Prošli jsme spolu řadu let... a snad se nezmýlím, když napíšu, že jsme taková jedna velká rodina...“; což určitě mluví za vše.

Závěr sborníku tvoří abecední seznam všech členů LIS, přehled úspěchů jeho autorů na literárních soutěžích, medailonky členů, kalendárium akcí. Texty doprovází řada fotografií. Nelze než obdivovat, blahopřát a všem čtenářům Kruhu vřele sborník **DVACET LET** doporučit k pročtení i k inspiraci.

Jiří Faltus

TITULY, KTERÉ ZASLUHUJÍ POZORNOST

Není v našich řadách mnohých, kteří se intenzivně věnují překladatelské činnosti. Nepochybně se k ní z nutnosti uchylují autoři literatury faktu (Frýzek, Trojan), bádající po poznání dávného v německy psaných textech. A samozřejmě neopomeňme Věru Kopeckou, znamenitou překladatelku polsky a rusky psané poezie. Na současném poetickém vydavatelském lánu ovšem bují hodně plodin a mám dojem, že mezi nimi vyrůstá značné množství plevele. Přeložit (třeba neobyčejně věrně) je jedna věc, přebásnit druhá. Právě v tom patrně často vězí kámen úrazu, některé sbírky veršů cizích básníků působí jako suchopár, postrádají básnickou jiskru, planou, ale nevývádají teplo. Takové to vnitřní, vlastní skutečné poezii.

Vytrvale se o překladatelskou činností zabývá básnířka **DRAGA ZLATNÍKOVÁ**, autorka sbírek *Opožděná chůze k duze* (Kruh, 1991) a *Nápovědy* (Presstar, 2006). Středem jejího zájmu je originální francouzská básnířka Barbara Y. Flamandová. Pokud se nemýlím, sbírka ... **DRCENI KOLY JAGUÁRA** (ONYX, 2011) je již šestým titulem francouzské autorky, na jejímž překladu se Draqga Zlatníková podílí. Tentokrát se na půdorysu překladu Jany Černé podělila o přebásnění s Karlem Sýsem. Jedná se o opožděný vydavatelský návrat k prvotině vydané v roce 1968, který byl ve Francii plný občanských nepokojů. Flamandová získala ve francouzské poezii (jak ji známe z překladů) svébytný, zcela nezvyklý status jasnozřivé urputné bojovnice, schopné detailně nahlédnout pod kůru stromu. Její poezie je v tom nejlepší smyslu slova poezii občanskou, znepokojenou, znepokojující a varující. Čtete-li verš // *ten muž má smysl pro drama* // Totéž platí o Flamandové, v jejíž poezii rezonují vzdálené divoké vody i hluk blízkých nároží. Jako kdyby se pokoušela vyjádřit permanentní nespokojenost, nedůvěru a znepokojení ze všeho, co ji obklopuje. Až se chce dát Flamandové za pravdu, když čtete // *To co se nestalo* // *bylo hezké*. // Nelze to však aplikovat bez drobného kompromisu. Neboť poezie Barbary Y. Flamandové „se stala“ – a přece v nás probouzí kladný ohlas.

Jméno Dragy Zlatníkové je spjato i s další publikací, zasluhující zmínky. Již dlouhých dvacet roků pracuje v Jičíně, městě Rumcajse, Manky a Cipíska, ve stínu těchto tří „literárních velikánů“, skupina literárních nadšenců. Tvůrců,

glosátorů, propagátorů. Sbírkou „Autogramy dětství“ (Alfa-OMEGA, 2005) mě kdysi oslovil **VÁCLAV FRANC**, tvůrce řady dalších titulů, který připravil také jubilejní sborník **DVACET LET LITERÁRNÍHO SPOLKU V JIČÍNĚ** (vydala Knihovna Václava Čtvrtka, 2010). Publikace přináší souvislý přehled dvacetileté činnosti spolku, doplněný fotografickým materiálem a údaji o členech. Podobná zájmová uskupení obvykle nemají trvalejší životnost, převážně bývají jednogenerační záležitostí. Popřejme tedy jičínským, aby se jim dařilo i nadále. Jako spolku, jako tvůrčím osobnostem.

Z Jičina do Trutnova kamenem nedohodíme, ale není to zase tak daleko, abychom se nezastavili. Především u básníka **LUBOŠE ZELENÉHO**, jehož známe z časů hradeckého Kruhu, ale i z pozdějších čtenářských i osobních setkání. Jen pro orientaci – zaujala již jeho samostatná básnická prvotina *Potřebná věc* (Mladá fronta, 1979). Jeho poslední sbírka **SLOVAPĚNÍ** (Trutnov, 2011, s ilustracemi Lubomíra Zvičiny, vl. jménem Dvořáka) dokazuje, že zůstává poezii věrný, jeho verše jsou důkazem básnické zralosti a invence.

Pod pseudonymem **EVA KULHÁNKOVÁ** vypravila na cestu za čtenáři prózu **NEZDÁLO SE MI NIC (ANDANTE CANTABILE)** naše nová členka Eva Černošová. Zásluha náleží Knihovně Viselec, katedra českého jazyka a literatury Ped. Fakulty Univerzity Hradec Králové. Pro úplnost: Ilustrace a grafická úprava Jan Černoš. Děj je traktovaný na roční období, počíná a končí jarem. Není to čtení na cestu vlakem, vyžaduje jisté čtenářovo soustředění, aby se v ději správně orientoval. Autorce je vlastní schopnost zacházet se slovy jako se sklíčky do barevné mozaiky, dokáže úspěšně vytvářet situace a dialogy, její postavy mají vyhraněné rysy. Pozoruhodné jsou básnické obrazy, vytvářející atmosféru sledem krátkých vět. Za pozornost stojí samostatný odstavec na str. 75: // *Dnes přišla. S nocí.// Den se probudil v jejím objetí.// Patří jí střechy, pole i silnice v Popovicích.// A kdo měl přijít? Zima!* Při čtení prózy *Nezdálo se mi nic*, se mi zdálo, že se máme na co těšit, pokud se dočkáme „z pera“ perspektivní autorky dalšího titulu.

LUBOMÍR MACHÁČEK je nepochybně spisovatel par excellence, jeho poslední tvorba se jistě setká se širším a úplnějším recenzním ohlasem, přesto se zmiňuji o jeho kriminální novele **VRAŽEDNÁ ROMANCE** (edice Krimi, Moba, 2011), v níž syrově planou emoce. Jde o dosti drsný a chmurný příběh (vydaný pod pseudonymem), založený na vnímavém odpozorování dosti běžných vztahů lidí žijících v poměrně uzavřené sousedské enklávě. Nelze nevidět, že se jedná o zřetelný obraz novodobého měšťáctví, který jsme bezděčně vzali na vědomí jako ošklivou skutečnost, proti níž jsme bezmocní. Neboť lidi formuje doba. Macháček to zobrazuje funkčně a věcně, třebaže možná nezáměrně. Nelze totiž chodit ulicemi a nevidět, že se propadají pod nohama, že na agresivní aktivitě nabývá morálka z kanálů. Na obdobném půdorysu (pochopitelně méně dramatických, nikoli méně pozoruhodných) mezilidských vztahů vydal Macháček soubor 16

povídek **MANŽELKY A JINÉ ŽENY** (Baronet, 2011). Název patrně zvolil cíle- ně, tušil, že kniha by mohla zaujmout především něžnější polovinu čtenářské populace. Což není míněno jako diskreditující konstatování. Některé povídky překvapují pozoruhodnými závěrečnými postřehy a zvraty, všechny však stojí za přečtení. Neboť není zase tak úplně standardní, aby současnou prózu psali lidé, kteří si s českým jazykem rozumějí, vyhýbají se pokleslým atributům a podbíživým jalovostem, dokáží účelně využívat širokého proudu jeho slovní zásoby.

František Uher

DO JAZYČNÝCH LESŮ

Nedlouho po sbírkách *Sladké hořkosti-hořké sladkosti* (2009) a *Hlučná hlína* (2010), vychází šumperskému básníku **Miroslavu Kubíčkov**i, rodák z Dolního Města u Světlé nad Sázavou, v červnu letošního roku sbírka **Toulavou touhou**, která je výběrem z jeho dosavadní tvorby. Přestože „výbory jsou vždy ošidné“, jak autor říká, „jde o texty, které ve mně stále doznívají“. Uvedené sbírky spojuje nejen jméno vydavatele (Oftis Ústí nad Orlicí), ale i ilustrátora (Václav Smejkal).

Výbor *Toulavou touhou* je již druhým výběrem z Kubíčkovy poezie (po *Průzračnosti* z nakladatelství LUNA Zábřeh, 1997), a v celkovém pořadí jeho desátou básnickou sbírkou. A to v době, kdy se básník stává členem Východočeského střediska spisovatelů.

Mnohé básně byly přepracovány či přejmenovány, což svědčí o autorově snaze neustávat ve svém hledání, zpřesňovat a prohlubovat svá dosavadní poselství, nacházet nové jistoty ve svém pohledu na život a získávat větší rovnováhu s tím, co sice již prošlo jeho srdcem a perem, přesto však se jako výzva neustále vrací. Řečeno příměrem - jako druhý dech odvahy a životní moudrosti.

Na Kubíčkovu poezii je na první pohled „provokující“ jeho jazyková čistota a morální urputnost, s jakými od sbírky (pohádky a pověsti nevyjímaje) ke sbírce kráčí, jak silně myšlenkově a originálně je spojuje hodnoty domova, krajiny a lásky. Neostýchá se sklonit před majestátem přírody, čerpá z ní nejen inspiraci, ale i důvěru ve své postoje a životní hodnoty, vede jej v jeho procesu poznávání a v zápasech o básnický tvar a nefalšovaný obsah. Přestože si je vědom pomíjivosti života, dokáže na malém prostoru prostě a neokázale slavit jeho hodnoty. Charakteristickou málomluvností svých básní umí stupňovat jejich vnitřní napětí a vytěžovat neotřelé výrazy a působivé obrazy. Takže zcela logicky se svým vzácným darem vidění a slyšení se nemůže vyhnout hlubším ponorům do projevů vnějšího světa a rezignovat na pátrání po jeho jistotách, hodnotách a smyslu.

Mnohokrát opakovaná pravda se potvrzuje i v tomto souboru - Miroslav Kubíček je bezesporu básníkem Jeseníků, avšak od sbírky *Rod* roku nejenom těch, které ho oslovují „plátnem ticha temperující sen“ či poznamenávají „skvr-

nami barev“, ale stále více i okamžiky, kdy „přestaly stromy sluncovat / pokojně mrtví spí“ a „kohout plaší / smrtný spánek“. Vzpomínky jej ve verších přenesou ke „křoví křížů křivd“ (b. Sudety) a tam, kde „v lese prázdno jak za oltářem“ (b. Podzimní cesta do Lichkova). O tom, jak silně citově Kubíčka poznamenal v dalších letech tragický odchod ze života (1970) básnického přítele z nejmilejších, Jiřího Pištory, svědčí dvě básně. Ohlíží se po uplynulém, vrací se tam, co jej poznamenalo, kde žili jeho nejbližší: „Stále hledám / co jsem zapomněl“, ať jsou to rána. kdy „maminka zatopila“, „slova byla viditelná// v mladém ránu / mezi kopci se ztrácejí lesy /“ (b. Budoucí ráno) a nastává čas návratu: „co pohladit / koho pohladit“ (b. Filipovické louky).

Jako vnímavý pozorovatel a důvěrný znalec obou svých srdečních krajin, nezůstává u vnějších lyrických popisů, ale stává se naopak jakýmsi jejich samozvaným mluvčím a vykladačem. Jeho osobitý pohled, silná obrazotvornost i odstup přispívají k tomu, že se s nadhledem dokáže dotýkat i konkrétních a bolestných dramát a dobových společenských dějů a vážit odpovědnost člověka. Tím navazuje na svoje morální postoje z počátku 70. let, kdy se věnoval těž publicistice a byl za ně na dlouhou dobu vyřazen nejenom z literatury.

Doba (přesněji její lidé) jej sice poznamenala, ale jako básník a člověk se však nezměnil a zůstal dál věren především své pravdě, víře a přesvědčení. O to více nesou dnes jeho básně silné vnitřní napětí, metafory navíc vyrostlé z kamenité půdy jsou dynamické, s vyváženým poměrem myšlenky a citu, charakterizuje je odpovědnost, poctivost, hloubka i naděje. Mnohé básně poznamenává vzácný dar pohlazení. Opět se zde setkáváme i s jeho reflexí na starou východní poezii haiku.

K nepřehlédnutí je v celém Kubíčkově díle prvek básnického vidění a hold, který vzdává kráse a malebnosti naší mateřštiny, kdy slovům dává nový rozměr, zesiluje a zpřesňuje jejich význam, kdy tvoří nová či objevuje slova dávno nepoužívaná a zapomenutá a tím navazuje na výrazné básnické osobnosti. Daří se mu hledat a nalézat hutný a úsporný výraz, kdy verš se stává maximálně sdělným, zemitým, vysoce kultivovaným, osobitým, smyslově svěžím a výrazově jedinečným. Studnici jeho poezie plní čisté, průzračné prameny, protože prostupují voňavými vrstvami „zpívající hlíny“, ředěné „kamenným prachem slov“.

Miroslav Kubíček potvrzuje, že i nadále zůstává svůj jako člověk a básník a že z tohoto světa je i jeho poezie a bytostně sem patří. Díky mu za to!

Jiří Faltus

NEVŠEDNÍ POVÍDKY

Spisovatele **Lubomíra Macháčka** z Pardubic sleduji již od společného debutu ve sborníku „Začátek“, který v roce 1973 vydalo nakladatelství Kruh v Hradci Králové. Po povídkových souborech „Láska v kaluži“, „Písek v zubech“ a „Co skrýváme pod kůží“, vydal v roce 1981 velmi emotivní román „Začít milovat“. Následovaly další povídkové soubory a romány a všechny zaujaly hledáním místa ve společenských vztazích, vždy šlo o cestu člověka za štěstím a smyslem jeho existence. Pozoruhodnou část své tvorby spisovatel věnoval i dětem, například „Poklad na Kunětické hoře“ a „Zač je v Pardubicích perník.“ O rozsahu jeho zájmu svědčí i prózy detektivního charakteru. Není možné opominout, že je zastoupen v řadě domácích i zahraničních antologií.

V letošním roce spisovatel přichází s povídkami **MANŽELKY I JINÉ ŽENY** (Baronet, 2011). Jde o šestnáct samostatných příběhů o lidech ze všech možných vrstev naší společnosti, od muže, jenž je i ve věku blížícím se k třicítce chlapcem, který věří, že mu rybka může splnit tři přání, jak je známo z pohádek, až po stárnoucí hraběnkou, která nutně potřebuje transplantaci jater, aby si prodloužila život. Macháčkovy postavy mají své menší i větší problémy, své vize či náhledy na život, často se právě tímhle odlišují od svého okolí a kvůli tomu se pochopitelně dostávají do konfliktů, které je v mnoha případech velice obtížné řešit, a i když se to někdy podaří i pak zůstávají třeba i jen v myšlenkové izolaci.

Některé své příběhy autor natolik vyhrotil, že máme pocit, jako bychom četli detektivku. Téměř v každém přichází jakési tajemno v nejrůznějších podobách a odstínech, autor tyto záležitosti odvažuje s citem, přesně tak, jak si to vyžaduje ten či onen příběh.

Někdy máme zpočátku pocit, že půjde o příběh s banální zápletkou, napadá nás, že povídku na toto téma jsme už četli vícekrát třebaže v jiných kulisách, ale Macháček je velice zkušený autor a zanedlouho nás přesvědčí, že i na už použité zápletky lze najít nový pohled. Stručně řečeno, že prostě přichází s novým řešením situace.

Macháček je povoláním psycholog a dělal tuto záslužnou práci dlouhá léta, tak se nelze divit, že vidí dál, pod povrch věci, hlouběji než my, zná povahy lidí, jeho zkušenosti s nimi mu umožňují odhadnout jejich pravděpodobné jednání v různých situacích, včetně těch na hraně i pak za hranou.

Za pozornost stojí i jeho živý, brilantně vybroušený dialog, který perfektně dokresluje děj, který popisuje.

Jistě upoutá i dopis na závěr poslední povídky „Co o tobě ještě nevím“. Tyto řádky skoro jako by byly i vzkazem spisovatele čtenářům. Cituji: *Milý strýčku, hodně se změnilo. Některé věci zemřely, našťástí jiné... bohužel. Nejsme noví, čistí, nemůžeme všechno i kdybychom chtěli. Příběh nelze zničit, nebo dělat, že nebyl.*

Pokud se udál, i my s ním budeme žít. Můžeme ho ale zhodnotit, přerušit, porozhlédnout se, kudy dál. Jsme jeho součástí.

Manželky a jiné ženy podle mne patří k tomu nejlepšímu, co jsem v poslední době od našich autorů četl, a jsem přesvědčen, že to nepřezenu, když napíši, že leckterá Macháčkova povídka patří k vrcholu psychologické prózy.

Milan Dušek

KNIHA JAKO POHLAZENÍ

Důvěrně známe místa, která nám jsou domovem. Důvěrně známe mnohá jiná, do nichž nás na rozličných cestách zavála náhoda. Spoustu dalších si uchováváme v paměti podle sloganu „letem světem“. Částečně, nahodile, neúplně, projíždíme jimi auty či vlaky a při vyslovování názvu města, obce či hradu si vzpomeneme právě jen na kusé fragmenty. A najednou, nad knihou leteckých fotografií, otvíráme oči a přesvědčujeme se o pozoruhodném, najednou malebném vzhledu měst, městeček a obcí, o jejich zasazení do krajiny, skutečné rozloze a dominantách. Zprostředkovaně, skutečně podle sloganu „letem světem“, zásluhou publikace fotografa **Zdeňka Vošického**, nazvané **VYSOČINA SHŮRY** (VIDEOdesign a AEROvydavatelství, 2011). Obsahuje dosud zcela neznámé letecké záběry i výběr toho nejlepšího z projektu Toulky nad Vysočinou. Tří stovek letových hodin autora a jeho pilota Radka Klimeše bylo třeba k získání fotografického materiálu na více než tři stovky stran toho nejkrásnějšího, co Vysočina nabízí. Letecké záběry měst, vesnic, historické i současné architektury, malebných krajinných zákoutí. Vedle snímků dokumentárního charakteru nacházíme jímavé poetické záběry, za všechny uvedme fotografii na titulní straně, panoramatickou fotografii s vodním dílem, snímek Javořice, Polní práce na Vysočině či Cesta v polích, kdesi ve zvlněné krajině Vysočiny. Nejednou slyšíme rozličné úvahy o vztahu člověka k přírodě. Kniha Vysočina shůry je nezáměrným důkazem, že klady převyšují zápory. Připusťme nejednou konstatovanou skutečnost, že letecké snímky mají tendenci drobná negativa skrýt - jako se s nimi většinou vypořádává sama příroda. Publikace vypovídá o pozitivním vlivu člověka na krajinu, svědčí o jeho technických schopnostech a možnostech kloubit účelnost s prostředím, dosáhnout praktického výsledku i emotivního účinku. Řada fotografií dosahuje přímo historické hodnoty. Kniha Vysočina shůry je dokladem originálního hledačství a objevitelství, nacházení skrytých pokladů. Zcela určitě se stává prostředkem sblížení lidí s krajinou, která je jim domovem. V rámci projektu Toulky nad Vysočinou byl vydán také stejnojmenný velkoplošný nástěnný kalendář.

František Uher

ZPRÁVY O POSLECH Z MINULÝCH ČASŮ

Jan Stejskal, „*Poslové z minulých časů - Tajemství libáňské hájovny*“, (Pardubická tiskárna Silueta, 2010)

Tvorba pro mládež vyžaduje určité specifické autorské vybavení či vlohy: Mělo by jít – z hlediska výchovného – minimálně o schopnost autora vcítit se do dětské duše a dokázat ji navést na dobrou stopu, která by ji nenásilně dovedla k pravidelné četbě. Jde tedy o samotnou osobnost autora, ale navíc i o volbu zajímavého námětu, odpovídajícího dané etapě vývoje dítěte... Asi všichni jsme byli formováni četbou pohádek, později vystřídaných třeba již reálnějšími příběhy ze života zvířat a poté i nám blízkých dospělých, které pak přecházely do příběhů z neznámých a lákavých světů třeba až za oceánem přes dobrodružnou četbu o indiánech a honácích krav (jak jinak, exoticky a vzrušivěji, znělo nám slovo „cowboy“), atd. atd. V závislosti na poučenosti, faktografických znalostech a záměrech autora mohlo přitom jít o více či méně hodnotnou, popř. přímo výchovnou literaturu.

Specifické (a to důležité!) místo můžeme přisoudit literárním výplodům zaměřeným na poznávání historie – ať již světové či na dějiny rodné země, popř. její části, kraje či regionu, - které by nás mohly (či dokonce měly) zajímat. Mezi právě takto orientované autory patří Jan Stejskal.

I když nyní necháme stranou jeho obsáhlé a do mnoha kulturních oblastí zasahující aktivity (hudební výchova mládeže, sbormistr a pořadatel koncertů nejen dětských souborů, ale i dospělých zájemců o hudbu, autor mnoha písní pro děti na vlastní texty, dokonce autor celé řady dětských muzikálů pro ZUŠ v Chrudimi atp.), bude nás teď zajímat jeho tvůrčí činnost povytce literární: Kromě řady samostatně vydaných povídek (mj. i v Kruhu) jde o jeho knižní publikace. „*Chrudimské příběhy v kresbách, povídkách a příslovích*“ (2004), „*Pověsti a příběhy z Chrudimska a Nasavrcka*“ (2006), „*Poklady Železných hor*“ (2008), a „*Cesty a návraty*“ (2010). Letos, zatím poslední z těchto regionálně orientovaných publikací, vyšel nyní mnou recenzovaný titul „*Poslové minulých časů – Tajemství libáňské hájovny*“. Sám autor si všechny knížky ilustroval, a to výborně a na úrovni.

Autorova orientace na hudební a stejně tak ostatní uměleckou tvorbu pro mládež je bytostně podmíněna či předurčena jeho pedagogickým – „kantorským“ – životním posláním. Zejména právě pro mládež jsou určeny jeho sbírky pověstí, legend i informací o významných osobnostech z regionu, kde kdysi postupně učil na několika základních školách, než v roce 1992 přešel na ZUŠ v rodné Chrudimi. Jeho zájem o historizující a národopisnou tvorbu nezeslábl, ale naopak – díky pochopení a podpoře místního obecního (nyní městského) úřadu – posílil po

přestěhování do Nasavrku, kde J. Stejskal patří mezi základní organizátory a představitele kulturního života.

V nyní recenzované knížce autor zúročil své léta shromažďování znalosti z historie regionu, a dávné i novější příběhy z jednotlivých hradů a zámků zastřešil motivem detektivního sledování – či spíše hledání – záhadného poberty. Ten v úvodní části knihy okradl hlavního hrdinu, učitele a hudebníka Martina. Do pátrání po stopě pachatele krádeže Martin zapojí své mladé příbuzné, Matěje a jeho sestru Lucii, a ti ho pak v období prázdnin provázejí po hradech, zámcích a jiných pozoruhodných místech, kam vede stopa. Putuje s nimi obvykle i Martinův přítel a kolega z hudebního tělesa, student Jakub, a do děje tím vchází i láska: Jakuba charakterizuje nejen láska k hudbě, ale i láska k mladé zpěvačce Terezce. O tyto motivy je tedy obohacen popis Martinova putování za zlodějem (popř. za jeho záhadným dvojníkem, který se v příběhu objevuje jako profesor Neužil, marně se údajně snažící o setkání s Martinem.). Vysvětlení necht' si laskavý čtenář nalistuje v knížce – recenzent nemůže prozrazovat u detektivního příběhu pointu...

Nenásilnou formou je tak mladý čtenář nabádán a lákán k vlastní návštěvě a ověření si regionálních zajímavostí, o nichž získává spoustu informací od autora. (Domnívám se, že knížka může představovat i užitečné vademekum pro rodiče, pokud organizují víkendové výlety se svými dětmi: Mohou je ohromovat znalostí historie a navíc i zajímavých historek.) V knížce samé přitom nejde jen o převyprávění vybraných příběhů z dávných časů, ale soudobý rámec, jejich zasazení do dané situace autorovi poskytuje příležitost zdůraznit i jejich morální aspekty. Leckdy nabízí jejich výchovnou konfrontaci i se současností (což nemusí vyznít vždy nepříznivě pro minulost). A musím popravdě dodat, že zainteresovanost všech účastníků pátrání po Martinovu škůdci je nesena a v celé knížce provázena nejen potěšením dětí z poznávání historie a napětím při „sledování zlosyna“, ale navíc i určitou formou jejich průběžné materiální zainteresovanosti: Pravidelnými Martinovými nákupy zmrzliny či vůbec cukrářských výrobků jako završení každého putování... Autor na závěr knížky přidal zajímavý, i když zaměřením se z předchozího rámce vymykající příběh „Tajemství libáňské hájovny“. Jeho začlenění je však též neseno – a tedy oprávněno – téměř detektivním obsahem děje: Jde o pátrání po dávném rukopisu skladby Zdeňka Fibicha, napsané v mládí při jeho pobytu na Libáni u Nasavrku. Navzdory původnímu nadějnému začátku však příběh nedopadne dobře, a to ani ve smyslu sblížení se vypravěče a získání dívky, která mu rukopis zaniceně pomáhá hledat, a ani nevyústí v získání pravého cenného rukopisu.

Věřím, že mladí čtenáři při celkové klasifikaci ohodnotí novou knížku pana učitele Stejskala stupněm „výborný“.

Petr Chvojka

KRÁSNÁ KNIHA O ČLOVĚKU

Knihkupecké pulty jsou zaplavené monografiemi a životopisy slavných nebo alespoň známých lidí. Žel, často i nechvalně známých. Jejich úroveň je hrubě kolísavá, od bulváru přes skutečnou kulturní výpověď o nevdědném životě a díle až k nudě, suchému novinářskému záznamu životního oblouku, doplněného přiměřeným množstvím suchopárných fotografií spíš rodinného charakteru.

Věděl jsem, že Jiří Faltus připravuje pro známé a přátele knihu, která má být dárkem k životnímu výročí protagonisty. Nepochyboval jsem, že odvede dobrou práci, jak ho znám, soudím, že v životě nikdy nic neošidil. Nanejvýš sám sebe. Kniha **VALAŠSKÁ DUŠE VLADISLAVA JURČÁKA** (vydal TG Tisk s.r.o. Lanškroun, 2011, 195 str.) je knižním skvostem nejen výpravou. Plně zaujme i ty, kteří s panem Jurčákem nikdy neměli a nemají nic společného, což přestane platit v okamžiku, kdy knihu odloží. S pocitem lítosti, že dospěli k poslední stránce. Je to totiž kniha se širší, obecnější platností, kniha o č l o v ě k u . O prosté velikosti muže, který se nepochybně uměl a ještě umí radovat ze života, který si dokázal získat respekt a přátelství jiných, rozdával a rozdává radost a potěšení, jemuž je vlastní hudební i výtvarné nadání, vtip a nápaditost, aniž by přestal být obyčejným (v tom nejlepším smyslu slova) skromným mužem z Valašska. Je to kniha o člověku, který si získal mnoho přátel mezi čtenáři, zcela neznámými lidmi, jakož i mezi světoznámými umělci. Je to kniha o člověku, za nímž zůstává a zůstane dlouhá jasná čára. Zasluhou editora Jiřího Faltuse jde o originální, osobitě pojatou monografii, která se možná stane jakýmsi výchozím bodem, náročnou startovní čarou pro autory budoucích knih o lidech, zasluhujících pozornost.

Odložte knihu a máte pocit, že Vladislava Jurčáka znáte jako dávného přítele. Jiří Faltus na tom má nemalou zásluhu.

František Uher

NEPŘEHLÉDNUTELNÉ VYKROČENÍ

MHD – Marnosti Hladových Duší je knížkou, kterou ze svých prozaických prací sestavila **Klára PODOBOVÁ** (1984), před nemnoha lety studentka soukromého gymnázia v Letohradě, dnes již absolventka Soukromé vysoké školy Josefa Škvoreckého v Praze. Publikace je menšího formátu, s nijak se nevnučující decentní obálkou, vydala ji Literární Akademie, vhodně ilustrovala Magda Kadlecová. Sbírkou je prvotinou mladé autorky a obsahuje devět povídek: (Hladová po normálu; Anděl; Chodov... Takto chodí; Život v taktu metronomu; Tramvaj číslo 4; Neřesti Karlova náměstí; Ze tří vteřin se nestřílí; Konečná svobody? Touha; Nestihla jsem,)

S určitým zjednodušením by se dalo napsat že prvotina je vyloženě pražská záležitost, ale přes všechny ty typické znaky života ve velkoměstě, které se mladé autorky tak či onak dotkly, v ní zůstala duše, která si neustále uvědomuje, odkud tam přišla a proč. V povídkách se bezesporu zrcadlí její tamní život, má dar odsoudit to, co se odsoudit podle jejího názoru má, taky má dar povznést se nad malichernosti a hlavně vidět. Vidět tu bídu, kterou představují některé životní osudy jejích postav. Ne, že by objevovala nový kontinent, ale je svá třeba i v banalitě (například povídka Hladová po normálu), neuhýbá od problému, dovede ho pojmenovat, dokáže odhalit kořeny zla a její texty netrpí zbytečnou mnohomluvností.

Zjednodušoval bych i tvrzením, že v převážné většině próz jde o jakési prvotní okouzlení velkoměstským prostředím a možná i lidmi „velkého světa“, vzhledem k tomu, že až na jednu povídku umísťuje děj do kulís Prahy, ale zmíněné ovlivnění se postupem času mění na realistický pohled, protože jí zcela zákonitě dochází, že ty záležitosti, které ji třeba i šokují, se nedějí pouze na půdě našeho hlavního města, že jsou součástí vývoje společnosti v nově nastavených podmínkách.

V nejedné povídce jde o cesty žen hromadnými dopravními prostředky. Cituji: *Ještě pět zastávek a jsem doma. Bydlím u autobusové točny. Občas se stane, že si jezdím tam a zpátky a jen tak přemýšlím. Možná stárnu. Vystačím si hodiny s vlastními myšlenkami a nic mě nedokáže rozhodit...* Nenechme se mýlit, protože v autorčině podání nejde o pouhé přesuny odněkud někam a rozhodně nejsou samoučelné, postavy neřeší pouze své vlastní, někdy až banální problémy, jak se na první pohled zdá, ale dívají se kolem sebe vnímavými očima a zásluhou toho dostávají prózy zcela jiný rozměr, než jsme původně předpokládali.

Vtipně napsaná a nejvíce citově zaangażovaná (a příznávám, že s netrpělivostí mnou očekávaná) je závěrečná povídka „Nestihla jsem“, kde jde autorka k samým kořenům sama sebe, do svého nitra a současně do prostředí v němž žila, než se vydala do Prahy.

Když závěrem shrnu své dojmy z povídek mladé autorky Kláry Podobové, převládá optimismus, a tak věřím, že jde o zdařilý start, který napovídá, že lze v dalších letech očekávat ještě víc.

Milan Dušek

ČTENÁŘŮV PROŽITEK

V Kruhu č. 24 hned na první straně sedí dívka. U sebrání, u ponoření, u sebezpytování. Na obrázek Anny Kopecké jako by se podíval Martin Vídenský a jako by tam uviděl chlapce a vtiskl do svých veršů pocit: „Seděl klidně, jako by odpočíval a nabíral dech. Za jeho zády vycházel měsíc, v jeho očích zapadlo slunce.“ Obojí s prožitkem, obojí črtáno poetickou tužkou.

Na slovíčko s Věrou Kopeckou k jejímu kulatému výročí nás pozval Milan Dušek a seznamuje nás s autorčinou tvůrčí atmosférou, s jejími překlady, fotografickými portréty. Rozhovor uzavírají tím, že se poezie bohužel velice těžko dostává ke čtenáři.

Pardubické střípky 2010. Předpokládala bych, že mladí budou psát o lásce, o radosti, o životě, který se před nimi otevírá. O tom, co prožili, co je v jejich mladém životě pozitivní, co je potkalo. Ale Hana Pilná, Tereza Bruknerová i Blanka Datínská nabraly z jiného soudku, jako by se obávaly, že pošetilost mládí v soutěži tolik neuspěje. Nicméně všechny tři příspěvky jsou literárně zpracovány na výbornou.

Stránky časopisu jsou okořeněny aforismy Jiřího Faltuse. Jeden za všechny“ „Boží mlýny melou pouze do přinesených pytlů.“

Marta Urbanová

NÁZOR ČTENÁŘKY

24. číslo bulletinu Kruh svou květinovou obálkou láká ke čtení. Obsah čísla nezklame – každý příspěvek je pro čtenáře kvítkem, který potěší. V rozhovoru „Na slovíčko s Věrou Kopeckou“ autorka mnoha básnických sbírek, překladatelka, fotografa, obětavá organizátorka literárních akcí a hybní páka Dnů poezie v Broumově až velmi skromně prezentuje svou činnost. Za výčtem akcí se skrývá nekonečná práce a úsilí. Paní Kopecká píše: „... poezie se velice těžko dostává ke čtenáři,“ Možná je to někdy způsobeno i neznalostí a neinformovaností veřejnosti. Paní Věra Kopecká tyto bariéry úspěšně prolamuje a patří jí velký dík za všechny, v nichž na besedách a autorských čteních probouzí zájem o dobré verše. Ona sama je tvůrkyní básní pro čtenáře opravdu hodnotných. Inspirována paní Kopeckou, přečetla jsem si v Kruhu 24 nejdříve básně. A bylo z čeho vybírat: Martin Viden- ský a jeho schopnost úspornými verši říci mnoho. „Nebezpečná diverze“ a „Tři pocestní“ Petra Musílka – nutí k zamyšlení a zároveň varují. Lubomír Huml a jeho verše přinášejí úsměv a odlehčení. Marie Ungrádová se svými spontánními verši... Přecházím k próze. V poněkud drsném a svérázném předvedení žilvlů v povídce Antonína Šlechty nelze přehlédnout pravdivost postřehů vyslovených autorem: „A ejhle, zaprší mu štěstí, ale až naprší a uschne.“ U fantasy povídek Vladimíra Sokola jsem vždy ve střehu, čím hororovým autor čtenáře překvapí. Není to moje parketa. Ale právě tím je Kruh zajímavý – širokou škálou předvedené tvorby. „Svět za sklem“ paní Marty Urbanové – citlivě podaný příběh osamělé ženy. Příběh, u něhož neváhám a nořím se do jeho řádků. Stránky mladých a začínajících autorů reprezentované vítěznými pracemi z literární soutěže Pardubické střípky 2010, nezvratně přesvědčují o tom, že dnešní mladá generace má mezi sebou bezesporu

talenty – talenty vybavené nejenom schopností využít velké možnosti vyjádření v rodném jazyce, ale také citem pro to, co v životě je a není důležité.

V Kruhu 24 nechybí aforismy – na ty se vždy těším a jsou pro mne zpestřením každého bulletinu. Tentokrát je tvůrcem Jiří Faltus. Kdyby tak ještě mohly být prováděny alespoň nějakou jeho originální kresbou.

Obsah Kruhu 24 nezklamal – výtisk opět kvalitně předvádí tvorbu a činnost nejen v rámci Střediska východočeských spisovatelů – má stále větší záběr.

Dagmar Poláková

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

JUBILEA

Kulatá výročí:

23. 10. Hana Křivánková

26. 10. Václav Franc

Půlkulatá:

25. 11. Zuzana Hudcová

Všem přejeme pevné zdraví a optimismus, úspěchy v životě a tvořivé práci.

DALŠÍ KNÍŽKY NAŠICH AUTORŮ V ROCE 2011

Marie Kubátová – **VODNICKÉ POHÁDKY** - čtení pro děti s ilustracemi Heleny Zmatlíkové v nakladatelství ARTUR Praha, druhé vydání.

František Uher - **MRTVÁ JAKO POMPEJE** – sbírka detektivních povídek v nakladatelství NAVA Plzeň, edice Krimi příběhy.

Miroslav Kubíček – **TOULAVOU TOUHOU** – výbor z dosud publikované poezie s ilustracemi Václava Smejkal ve vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

Marta Urbanová - **ZPĚTNÁ ZRCÁTKA** – soubor povídek ve vydavatelství EPIKA Jindřichův Hradec.

František Uher - **A TŘETÍ TAKY KRADE** – detektivní román v nakladatelství MOBA BRNO.

Jiří Faltus - **VALAŠSKÁ DUŠE VLADISLAVA JURČÁKA** – monografie doplněná kresbami a fotografiemi v TG TISK Lanškroun.

Emil Trojan – **PŘEHRADA PASTVINY** – kniha je formátu A4 a obsahuje veškeré informace o vodním díle a jeho historii, doplněné četnými fotografiemi. Vydala Křupka Mohelnice.

- **V soutěžích AEIP – české sekce, se uskutečnilo předání cen v úterý 7. června v Divadle pod Palmovkou v Praze.** Velkého úspěchu dosáhl náš člen **FRANTIŠEK UHER** z Havlíčkova Brodu. V soutěži o nejlepší povídku, mu byla udělena bronzová soška Havrana za povídku „Odplovající říjen.“ Navíc rukopis jeho nového detektivního románu „Odstín nebezpečí“ získal cenu Eduarda Fikera. Redakce autorovi blahopřeje.
- **Město Chotěboř** oslavilo výročí 680 let od doby, kdy český král Jan Lucemburský udělil Chotěboři městská práva a povýšil ji na město. V souvislosti s tím se rozhodla rada města udělit Ceny města jednotlivcům a kolektivům za přínos pro město. Na slavnostním večeru 24. června byla Cena města za kulturu udělena **MARTĚ URBANOVÉ**, která je členkou Střediska výcho- dočeských spisovatelů v Pardubicích. Redakce autorce blahopřeje.

z předání ceny města Chotěboře Martě Urbanové

- **Porota KALFU pro udělování regionálních cen Miroslava Ivanova**, ocenila knihu Podvedená generace, kterou napsal **JOSEF KREČMER** a vydal OFTIS v Ústí nad Orlicí. Cena byla předána autorovi na setkání spisovatelů literatury faktu v Letohradě dne 21. září. Redakce našemu členu blahopřeje.
- **Ve dnech 24. 5. – 2. 6. uspořádala Městská knihovna v Lanškrouně** čtyři besedy pro žáky 1. – 3. tříd ZŠ na náměstí A. Jiráka a v ulici B. Smetany. Besed, spojených se čtením ukázek z knih přítomných autorů, autogramiády a recitaci žáků se zúčastnilo celkem 180 žáků.
- **1. září byl vyhlášen 3. ročník literární a výtvarné soutěže Pardubické střípky** na volné téma „O čem často přemýšlím pro pět věkových kategorií mládeže. Soutěž organizuje Středisko východočeských spisovatelů ve spolupráci s Krajskou knihovnou v Pardubicích. Uzávěrka je 16. října a slavnostní vyhlášení vítězů 16. listopadu v Domě hudby v Pardubicích. Soutěž se koná za finanční podpory města Pardubic, Pardubického kraje, Elektrárny Opatovice na Labem a firmy Goldfein CZ, s. r. o.

Vyhodnocení literární soutěže Proseč Terézy Novákové 2011

Porota: Mgr. Josef Krečmer, Svěchynova 607, 537 01 Chrudim II.
 Petr Musílek, Krátká 616, 583 01 Chotěboř
 Josef Novák, ČSA 539, 537 01 Chrudim IV.

Porota ve výše uvedeném složení provedla dne 2. května 2011 vyhodnocení prací zaslaných do 20. ročníku literární soutěže „Proseč Terézy Novákové 2011“ a navrhla vyhodnotit tyto práce:

Próza:

1. místo: Legenda o jezeru Chang-Čou – Daniela Skalová, Praha
2. místo: Muž, který zprůhledněl – Jana Trhlíková, Praha
3. místo: Filozofický pokus Heleny B. - Lenka Mynaříková, Zátíší

Čestné uznání: Proč? - Lenka Pohlová, Jeseník

Z kroniky Matky Gaii – Pavel Antoš, Poděbrady

Veselá tragična smutných klaunů – Ing. Václav Persein, Unhošť-Nouzov

Konec dětských let – Vítězslav Hospes, Kutná Hora

Král měl čtyři syny – Vojtěch Landa, Moravská Třebová

Život je hledání – Kristýna Mencová, Přerov

Chata – Tomáš Lörincz, Perštejn

Poezie:

1. místo: Sbíрка básní – Monika Prauchová Wahyu, Říčany u Prahy
2. místo: Chvála života – Ing. Pavel Černý, Svitavy
3. místo: Časobraní – Michaela Kovačková, Hradec Králové

Čestné uznání: Poezie z okraje společnosti – Petra Doubravová, Praha

Prodané vlasy – Klára Fronková, Praha

Sbíрка básní – Tomáš Vyšinka, Brno

Poemia – František Formánek, Holetín

Sbíрка básní – Radovan Adámek, Stará Bělá

Cena města Proseč: Život v Toulcově kraji – Marie Pavlíčková, Brandýs nad
Orlicí

OBSAH KRUHU 25

H. Křivánková: Ilustrace Justice šedá.....	1
P. Chvojka: Panta Rhei /Kladení otázek /Bilancování	2
M. Dušek: Na slovíčko s Janem Dvořákem.....	2
L. Vondrák: Verše	5
L. Macháček: Světlušky	6
A. Kordíková: Říjen.....	10
M. Kubátová: Jak hledala Mářa ze mlejna Pohádkovou babičku	10
L. Zelený: Kousek malinké zpovědi	16
K. Podobová: Život v taktu metronomu.....	17
M. Dušek: Na slovíčko s Klárou Podobovou	20
J. Bednářová: Milostné písně, Když stále cosi padá	25
B. Tymichová: Výlet do Podsvětí.....	26
J. Wiesnerová: Září, Vrásnění.....	30
V. Kopecká: Město pod velkou sovou	32
E. Černošová: Heinrich	33
J. Krečmer: Úlety	40
STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNÁJÍCÍCH AUTORŮ	
J. Miletínová: Pernštýnské náměstí	41
P. Harašta. Strach z pavouků, Strach z vlastní osoby	42
HOSTÉ KRUHU	
A. Hubálková: Otisk života bezejmenné	42
P. Zedník: Důvěra	44
M. Kolář: Oči milujícího	45
INFORMACE:	
M. Marboe: Valná hromada ústřední Obce spisovatelů.....	45
RECENZE A OHLASY	
J. Faltus: Až tě vyvolají jménem.....	47
B. Procházka: Svědek neposkvrněného početí	48
F. Uher: Prokletá knížata	49
J. Faltus: Obdivuhodných dvacet let	51
F. Uher: Tituly, které zasluhují pozornost	52
J. Faltus: Do jazyčných lesů	54
M. Dušek: Nevšední povídky.....	56
F. Uher: Kniha jako pohlazení	57

P. Chvojka: Zprávy o poslech minulých časů.....	58
F. Uher: Krásná kniha o člověku.....	60
M. Dušek: Nepřehlédnutelné vykročení.....	60
M. Urbanová: Čtenářův prožitek.....	61
D. Poláková: Názor čtenářky.....	62
Redakce: Zaznamenáváme – komentujeme.....	63
F. Uher: Aforismy	16, 25, 31, 40, 41

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník VII. – číslo 25 – červen 2011

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 26 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Uzávěrka příspěvků: 10. listopadu 2011

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu Pardubice, Krajského úřadu Pardubice, Krajského úřadu v Hradci Králové a Ministerstva kultury ČR.